

PRISEN PÅ IDRÆT

- OG ANDRE KULTURFORSKELLE I IDRÆTTEN

DIF Analyse

2015

BEVÆGER
DANMARK

Titel

Prisen på idræt – og andre kulturforskelle i idrætten

Hovedforfattere

Michael Fester, Martin Borch & Kasper Lund Kirkegaard

Øvrige bidragere til rapporten

Peter Gottlieb, Kristina Poulsen

Omslagslayout

DIF

Udgave

2. udgave, Brøndby, april 2015

Udgiver

Danmarks Idrætsforbund

Brøndby Stadion 20

2605 Brøndby

T: 43 26 26 26

E: analyse@dif.dk

W: dif.dk/analyse

Gengivelse af denne rapport er tilladt med tydelig kildehenvisning.

INDHOLDSFORTEGNELSE

INDLEDNING	4
METODE	5
Datasæt	5
Bearbejdning og rensning af data	5
PRISEN PÅ IDRÆT	8
Prisen på idræt efter organiseringsform	8
Prisen på idræt og køns- og aldersforskelle	14
Prisen på idræt og de idrætsaktives sociale baggrund	15
TILFREDSHED MED PRISEN PÅ IDRÆT	17
ØKONOMI SOM BARRIERE FOR IDRÆTSDELTAGELSE	24
PERSPEKTIVERING AF PRISEN PÅ IDRÆT	28
KONKLUSION	30
BILAG	31
Bilag 1 – Udgifter for mest populære primære idrætsaktiviteter opdelt på organiseringsformer	31
Bilag 2 – Voksnes idrætsvaner og idrættens organisering	32
Bilag 3 - Supplerende kulturforskelle i idrætten	33
LITTERATURLISTE	37

INDLEDNING

Hvad koster det egentligt at dyrke idræt i Danmark? Dette spørgsmål giver denne rapport en række konkrete bud på.

Rapporten ser på voksne idrætsudøveres selvrapporterede udgifter til de mest almindelige udgiftsposter forbundet med idræt.

Danskerne er et af de mest idrætsaktive folkefærd i verden, og den lange tradition for at organisere og afvikle idrætsaktiviteter i foreningsregi, hvor det primært er frivillige og ulønnede trænere/instruktører, der sætter aktiviteter i gang, har ufravigeligt haft en stor betydning for det generelle prisniveau samt på de forventninger man som idrætsaktiv stiller til sin idrætsudbyder.

Idrættens Analyseinstituts (Idan) seneste to befolkningsundersøgelser af danskernes motions- og sportsvaner i hhv. 2007 og 2011 skitserer dog, at indkomst- og uddannelsesniveau direkte påvirker sandsynligheden for at være idrætsaktiv eller ej. Personer med lav indkomst og/eller korte uddannelser er signifikant mindre idrætsaktive end personer med høj indkomst og/eller lange uddannelser (Buch Laub, 2013, s. 64) (Pilgaard, 2008, s. 46) (Pilgaard, 2009, s. 43).

I forlængelse heraf er det derfor også interessant at se nærmere på om, der er eventuelle økonomiske barrierer for idrætsdeltagelse, hvor potentielt idrætsaktive fravælger idrætten fordi den vurderes for dyr og omkostningstung.

Hvis idrætten bliver alt for dyr, vil det betyde, at personer med lav indkomst ikke har de samme muligheder for at dyrke idræt i samme omfang, som personer med en højere indkomst. Det er interessant, at der i denne sammenhæng er et uklart billede af, hvad økonomi og udgiftsniveauet betyder for idrætsdeltagelsen. Er indkomst- og uddannelsesniveauet en afgørende faktor for idrætsdeltagelse, eller er de mere selvvalgte faktorer, såsom prioriteringen af fritid, determinerende for om man dyrker idræt eller ej?

Denne rapport vil på baggrund af et omfattende datamateriale, gennemført blandt en repræsentativt udsnit af den voksne befolkning, undersøge hvilke omkostninger, der er forbundet med at dyrke forskellige former for idræt i forskellige organisatoriske sammenhænge. Denne viden kan benyttes til at rangere forskellige idrætters udgiftsniveau og derved også indgå i arbejdet med at analysere og sandsynliggøre potentialerne for, at forskellige idrætter kan henvende sig til nye målgrupper, hvad enten det er i idrætsforeninger eller i en anden organisatorisk sammenhæng. Rapporten kobler dertil de objektive udgiftsniveauer og organiseringsformer til de idrætsaktives relative tilfredshedsniveau som er en række vurderinger af de, som de føler at 'få for pengene'. På den måde kan det også sandsynliggøres hvilke idrætsaktiviteter og organiseringsformer, der har det højeste niveau af tilfredshed ift. udgiftsniveauet.

METODE

Datasæt

Datasættet, der ligger til grund for denne rapport, er indsamlet af Survey Sample International (SSI) i oktober 2013. SSI benyttede deres befolkningspanel til at foretage en elektronisk spørgeskemaundersøgelse, som endte med besvarelser fra 4.085 repræsentativt udvalgte danske statsborger på over 18 år – Respondenterne afspejler befolkningen inden for både variablene køn og alder, således at det er muligt at generalisere resultaterne til den hele den danske befolkning.

Bearbejdning og rensning af data

Data er blevet indsamlet i et panel af respondenter, og det er derfor nødvendigt at være opmærksom på de såkaldte 'paneleffekter'. Det kan fx være, at respondenterne føler sig vant til at besvare spørgeskemaer, og derfor ikke læser og besvarer spørgsmålene grundigt nok (Møller Hansen, 2012). Derudover benytter flere paneller sig af forskellige former for motivationsfaktorer, f.eks. point man kan shoppe for eller diverse konkurrencer blandt respondenterne. Derfor risikerer man, at nogle respondenter gennemfører spørgeskemaet med det formål, at opnå en form for gevinst snarere end at deltage grundigt i undersøgelsen, hvorfor man risikerer at få usande og hurtige svargennemførelser frem for korrekte og velovervejede svar.

På baggrund af disse paneleffekter har det været nødvendigt at rense data for en række fejlkilder. Rensning af data er hovedsageligt sket for de personer, der tilsyneladende bevidst har svaret forkert på spørgsmålet omkring deres udgifter til idrætsaktivitet. Det drejer sig om respondenter, hvor svarerne er tilfældige beløb som 12345, 99999, 11111 osv. Derudover er der meget, der tyder på, at enkelte respondenter enten ikke har gidet eller kunne finde ud af at besvare en række spørgsmål, og blot har udfyldt en lang række felter med '1', eller '10'.

Afslutningsvis er datasættet også rensset for såkaldte 'outliers', som repræsenterer en værdi, der ligger meget skævt ift. det generelle billede. Outliers er frasorteret på baggrund af konkrete vurderinger af sammenhængen mellem den samlede pris, hvilken konkret idrætsaktivitet, der var tale om, hvilket prisniveau personen har angivet at aktiviteten koster på samt den konkrete hustandsindkomst. Samlet set betyder alle de ovennævnte forhold at 148 respondenter er blevet rensset ud fra det oprindelige datasæt på 4.085 respondenter, således at der i alt rapportens resultater er baseret på 3.937 respondenter.

Gennemgangen af datasættet afslørede endvidere, at der er relativt store udgiftsforskelle selv indenfor den samme idrætsaktivitet. Det tyder imidlertid ikke på at være systematiske fejlkilder eller fejlindtastninger, som ligger til grund herfor, men et reelt forskelligt udgiftsniveau, der samtidig også afspejler forskellige aktivitetsniveauer.

Da enkelte meget store eller meget lave udgifter kan påvirke gennemsnittet uforholdsmæssigt meget, benyttes der i rapporten medianen fremfor de mere kendte og klassiske gennemsnitsberegninger. Medianen er det tal, hvor der er lige mange observationer – dvs. respondenter - på hver side af den midterste værdi.

En median er på denne måde mindre påvirkelig overfor de outliers, som vil påvirke en gennemsnitsberegning ved at tillægge enkeltstående betragtninger en stor værdi typisk ved at trække gennemsnittet op i denne konkrete sammenhæng. Når der derfor i det følgende tales om den "gennemsnitlige årlige udgift" for en given idrætsaktivitet, er det medianen, der er benyttet til at finde værdien og ikke det mere 'normalt' kendte matematiske gennemsnit.

Operationalisering af prisen på idræt

Der findes ikke mange tidligere undersøgelser af hvad det koster at dyrke idræt i Danmark, som man kan læne sig op ad i forsøget på at sammenligne denne rapport's resultater med lignende undersøgelser og evt. spore en udvikling. Den eneste anden undersøgelse, der forsøger at måle på dette tema, inkluderer også udgifter i forbindelse med forbrug og interesse i sport (Bedaf & Pilgaard, 2014). Det betyder, at den tidligere undersøgelse også medtager danskernes udgifter til idræt såsom udgifter til skiferier, tilskuerudgifter og udgifter til sportsbetting. Disse udgifter indgår ikke i denne rapport's sammenhæng, da der her alene analyseres på prisen på *aktiv idrætsudfoldelse*.

Dertil er en anden væsentlig forskelle på denne og den tidligere undersøgelse, at vi i denne sammenhæng udelukkende måler på den primære idrætsaktivitet og organiseringsform, således at man kan identificere beløbene til den enkelte aktivitet uden at der er et større eller mindre økonomisk overlap imellem de respektive idrætsaktiviteter. For eksempel kommer den tidligere undersøgelse frem til, at der indenfor aktiviteten 'jogging/motionsløb' er et udgiftsniveau alene på medlemsskaber blandt aktive udøvere på 1.618 kroner i gennemsnit pr. år, hvilket de fleste selvorganiserede motionsløbere næppe kan nikke genkendende til (Bedaf & Pilgaard, 2014, s. 28), da dette gennemsnitstal dels lider under en sammenblanding af andre samtidige idrætsaktiviteter, dels bliver trukket op af enkeltstående højere beløb og derfor ikke rammer det 'normale' udgiftsniveau for den 'normale' udøver.

På grund af de manglende eksisterende undersøgelser på området er der derfor konstrueret et spørgeskema fra bunden. De centrale spørgsmål om prisen på at dyrke idræt er kogt ned til nogle få og relativt simple spørgsmål. Dette er lykket til trods for, at der er meget store kulturforskelle i måden at finansiere idrætter på inden for de respektive idrætskulturer på tværs af både aktiviteter og organiseringsformer.

Inden respondenterne blev bedt om at angive hvilke udgifter, der var knyttet til den primære idrætsaktivitet, blev respondenterne bedt om at angive samtlige idrætsaktiviteter, som vedkommende var aktiv deltager i, samt i hvilken organiseringsform disse fandt sted. Dernæst blev respondenterne bedt om at angive dels hvilken idrætsaktivitet der var den primære, dels hvilken organiseringsform respondenterne vurderede som den primære gældende for denne primære idrætsaktivitet.

De følgende spørgsmål omkring udgifter til idræt er således udelukkende baseret på respondenternes primære idrætsaktivitet, og vedkommende kan derfor godt have andre udgifter til andre former for idrætsaktiviteter end de påførte nævnte. Eksempelvis kan en respondent som har angivet fodbold i forening, som sin primære idrætsaktivitet, sagtens have et medlemskab af et kommercielt fitnesscenter derudover, uden at dette vil tælle med i respondentens udgifter. Derfor giver denne rapport heller ikke et fuldt billede af hvad de idrætsaktive bruger i alt på udgifter knyttet til idrætsaktivitet, men derimod på hvad den specifikke og primære idræt koster. Denne fremgangsmåde er valgt af hensyn til ønsket om at bestemme udgifter til de konkrete idrætsaktiviteter.

Respondenterne er blevet bedt om at angive udgifter til:

- Kontingent/medlemskab
- Leje af faciliteter
- Tøj og udstyr
- Udgifter til ekstra træning
- Udgifter til stævner/turneringer
- Udgifter til træningsophold
- Andre udgifter

Ud for hver af disse udgiftskategorier har respondenterne frit kunne vælge at udfylde et månedligt eller årligt beløb.

Det har også været muligt, at udfylde f.eks. medlemskab pr. måned og udgifter til tøj pr. år. Dette har stået respondenten frit for at vælge, hvilket blev grundigt forklaret i spørgsmålsteksten. For at minimere tilstedeværelsen af fejlindtastninger blev spørgsmålet efterfulgt af en tekst med en samlet summering af de indtastede udgifter omregnet til et årligt beløb. Derved fik respondenten mulighed for at gå godkende og tjekke de indtastede udgifter og evt. også gå tilbage i skemaet for at rette de indtastede beløb til, såfremt det samlede årlige beløb blev vurderet til at være for højt/lavt.

Udfordringen ved at spørge ind til hvilke udgifter, der er knyttet til idræt er bl.a., at der i den kommercielle idræt ofte opereres med månedlige medlemskaber og/eller engangsbetalinger til pay'n'play faciliteter, mens foreningsidrætten ofte regner med sæsonudgifter eller i årlige/halvårlige kontingenter. Inden for foreningsidrætterne er der typisk også store lokale forskelle fra forening til forening på, hvad der er inddraget i kontingentsatserne. I nogle idrætsgrene eller klubber er der indregnet træning, udstyr og turneringsdeltagelse, mens der i andre tilfælde er tale om ekstrabetalinger for de samme aktiviteter.

Samtidig er nogle aktiviteter domineret af store engangsudgifter, fx i sejlsport, motorsport og ridning, hvor andre er præget af markant mindre udgifter for at idrætten kan fungere. Alt i alt er dette en række komplekse forhold, der er forsøgt taget højde for i ovenstående spørgsmål.

Dertil kommer, at en del idrætstøj og -udstyr også kan bruges til andet end idræt, hvilket ikke har været muligt at tage højde for. Dog er de ofte mange engangsudgifter til idræt er blevet afdækket med et spørgsmål om udgiftsniveauet og forventede levetid på dette udstyr. Sidstnævnte er skrevet med henblik på at kunne beregne den årlige udgift.

Når der rapporten tales om 'prisen på idræt', er det således alene den enkelte respondents udgifter i forbindelse med sin egen aktive deltagelse i den primære idrætsaktivitet.

Operationalisering af idrætsdeltagelse

Den generelle idrætsdeltagelse måles i undersøgelsen med spørgsmålet "Dyrker du normalt motion/sport mindst én gang om måneden". I 'Danskernes motions- og sportsvaner' fra Idan benyttes spørgsmålet: "Dyrker du normalt motion/sport?", hvilket betyder at "normalt" er i dette spørgeskema blevet defineret til "mindst én gang om måneden". Denne ændring skyldes, at respondenter med stor sandsynlighed har meget forskellige opfattelser af, hvad 'normalt' betyder i praksis.

Da det primære fokus for rapporten er at undersøge prisen på den primære idræt, og ikke idrætsdeltagelsen som sådan, er denne operationalisering af det omdiskuterede "normalt" valgt for at øge antallet af det, vi betragter som idrætsaktive personer. Svarkategorierne til dette spørgsmål er fastholdt fra idrætsvaneundersøgelserne, og lyder: "Ja", "Ja, men ikke for tiden" og "Nej". Tidligere undersøgelser har vist, at "Ja, men ikke for tiden" bl.a. dækker over sæsonprægede idrætter og normalt idrætsaktive personer, der pt. er ramt af en eller flere skader (Pilgaard, 2008): (Buch Laub, 2013, s. 53)

Den aktivitetsspecifikke deltagelse måles med spørgsmålet "Hvilke af nedenstående idrætsaktiviteter har du dyrket regelmæssigt (mindst én gang om måneden) det seneste år?". I samme ombæring er respondenten blevet bedt om at angive hvilken organiseringsform aktiviteterne dyrkes i.

PRISEN PÅ IDRÆT

Datagrundlaget for prisen på idræt tager udgangspunkt i, hvor mange danskere der dyrker idræt regelmæssigt mindst én gang om måneden. Resultaterne viser, at 61 pct. af voksne (16+ år) angiver, at de normalt dyrker motion/sport. 10 pct. svarer "Ja, men ikke for tiden" og 29 pct. svarer "Nej".

Tabel 1: Danskernes idrætsdeltagelse.

Dyrker du normalt motion/sport mindst én gang om måneden?	Total	Kvinder	Mænd
Ja	61 %	62 %	61 %
Ja, men ikke for tiden	10 %	11 %	9 %
Nej	29 %	27 %	30 %
Antal respondenter	3937	2027	1910

Sammenlignet med motionsvaneundersøgelsen fra 2011 (Buch Laub, 2013, s. 50) indikerer dette et mindre fald i idrætsdeltagelsen fra 64 pct. til 61 pct. fra 2011 til 2013, og en samtidig stigning i inaktiviteten fra 22 pct. i 2011 til 29 pct. i 2013. Dette kan dog skyldes, at begrebet "normalt" i denne konkrete sammenhæng er operationaliseret til at være mindst én gang om måneden, og at der i tallene fra 2011 således er personer, der betragter sig selv som værende regelmæssigt idrætsaktive, selvom de 'kun' dyrker idræt/motion mindre end én gang om måneden.

Det er således de idrætsaktive 61 pct. af respondenterne, som har fået stillet de følgende spørgsmål omkring udgifterne til deres primære idrætsaktivitet.

Prisen på idræt efter organiseringsform

Det første tema der analyseres på i rapporten, er prisen på idræt i de tre dominerende organiseringsformer. Idrætten opererer således typisk med tre overordnede organiseringsformer: Den foreningsorganiserede, den selvorganiserede¹ og den kommercielt organiserede idræt.

I nedenstående tabel ses medianprisen uden engangsudgifter for hver af de tre organiseringsformer.

Tabel 2: Median pris i kr. for at dyrke idræt. Opdelt på organiseringsform

Organiseringsform	Årlig median pris uden engangsudgifter	N
Foreningsorganiseret	1.900	843
Selvorganiseret	1.000	1.185
Kommercielt organiseret	3.094	428
Total	1.800	2.456

Tabellen viser, at den normale idrætsaktive dansker bruger 1.900 kr. om året på at dyrke idræt i en idrætsforening, 1.000 kr. at dyrke idræt 'på egen hånd' som selvorganiseret, mens de bruger 3.094 kroner på at dyrke kommercielt organiseres idræt.²

¹ Selvorganiseret er også ofte kaldt "uorganiseret".

² Der måles, som beskrevet, på følgende udgiftsposter: 'kontingent/medlemskab', 'leje af faciliteter', 'tøj og udstyr', 'udgifter til ekstra træning', 'udgifter til stævner/turneringer', 'udgifter til træningsophold', 'andre udgifter'

Ikke overraskende er det de selvorganiserede idrætsaktiviteter, der er billigst. Her er ofte ingen udgifter til kontingenter da man i sagens natur dyrker sin idræt på egen hånd uden om en formel organisering eller idrætsudbyder.

Det er heller ikke overraskende, at de kommercielle udbydere i gennemsnit er noget dyrere end tilfældet er for de foreningsbaserede. De frivillige idrætsforeninger skal typisk ikke generere et økonomisk overskud, eller aflønne instruktører eller trænere for at udbyde og organisere idrætsaktiviteter, da langt hovedparten af klubberne benytter frivillig og ulønnet arbejdskraft (Laub, 2012, s. 33).

Hertil kommer, at mange frivillige idrætsforeninger med medlemmer under 25 år ofte modtager økonomiske tilskud fra den lokale kommune via Folkeoplysningslovens bestemmelser, der forpligter kommunerne til at stille deres offentlige lokaler og faciliteter gratis til rådighed og give økonomisk medlemsstøtte til børn på under 25 år.

De kommercielle udbyderes eksistensgrundlag er i modsætning hertil baseret på et forretningskoncept, der skal give et overskud eller løbe rundt, og derfor har disse udbydere alt andet lige et større behov for en økonomisk indtjening. Samtidig er der ofte udgifter til drift af lokaler og løn til de ofte timebetalte personale, hvilket afspejler et generelt højere udgiftsniveau.

Det kommer til udtryk, hvis man udelukkende fokuserer på hvad prisen for kontingent/medlemskab er. I nedenstående tabel kan medianprisen for kontingent/medlemskab i de tre organiseringsformer aflæses.

Tabel 3 – Medianpris i kr. for kontingent/medlemsskab

Organiseringsform	Årlig kontingent/medlemskab
Foreningsorganiseret	1200,0
Selvorganiseret	0,0
Kommercielt organiseret	2400,0
Total	700,0

Tabellen viser, at det i gennemsnit er cirka dobbelt så dyrt i kontingent/medlemsskab at være idrætsaktiv i den kommercielt organiseret idræt i forhold til den foreningsorganiserede. Medianprisen for de selvorganiserede er på 0 kr., da langt de fleste selvorganiserede angiver, at de ikke har udgifter til en idrætsudbyder, der organiserer idrætten for dem. Selvom der også på det selvorganiserede marked findes en række motionstilbud, som den selvorganiserede typisk betaler mindre beløb for at kunne bruge, eksempelvis en række online trænings- og motionsfællesskaber, er dette endnu ikke så udbredt at det viser sig i tallene.

Samlet set viser resultaterne i tabel 2, at det i gennemsnit koster en voksen dansker 1.800 kr. at dyrke idræt om året uanset hvilken sammenhæng det foregår i. Dette samlede, generelle prisniveau på idræt dækker over store prisforskelle afhængig af den pågældende idrætsgren. Det er derfor nødvendigt at gå et skridt dybere, for at se på hvilke forskelle, der er tale om, og i tabel 4 er udgifterne til de mest udbredte former for idræt, uanset organiseringsform, oplyst.

At vurdere prisen på en idrætsgren er metodisk set en vanskelig manøvre. En lang række udgifter til idræt kommer således med så stor uregelmæssighed, at man som udøver sjældent har overblik over de samlede årlige udgifter. Eksempelvis er udgifter til tøj, sko og andet udstyr ofte nogle poster, som man typisk ikke har styr på, da udgifterne knyttet hertil falder relativt sjældent, ligesom at man muligvis også kan bruge udstyret til mere end én idrætsgren.

Prisestimer er således behæftet med en række usikkerheder og forbehold, som samlet set dækker over, at det kan være vanskeligt at identificere om respondenterne har angivet en reel udgift eller blot har sjustet sig frem til en udgift, der antages at være korrekt.

Med disse forbehold in mente er der nedenfor i tabel 4 en liste over prisen opdelt i to kategorier, som rangerer udgiftsniveauet til en række idrætsaktiviteter. De årlige udgifter såsom kontingent, baneleje, tøj, instruktion, stævner osv. er samlet i den første kategori under 'årlige løbende udgifter', mens den anden kategori måler på enkeltstående større engangsudgifter på over 2.000 kr., som en idrætsudøver bruger mere end ét år.

Tabel 4: Årlig median pris i kr. for at dyrke idræt

Idrætsaktivitet	Årlige løbende udgifter	Engangsudgift
1. Ridning	10.150	20.000
2. Golf	8.000	6.000
3. Styrketræning (inkl. crossfit, vægtløftning el. lign.)	2.900	3.000
4. Spinning/Kondicykel	2.888	2.500
5. Håndbold	2.550	2.000
6. Dans (alle former)	2.400	4.250
7. Aerobic/Zumba (inkl. step/pump el. lign.)	2.388	2.250
8. Fodbold	2.000	2.650
9. Svømning	1.575	2.750
10. Badminton	1.300	3.000
11. Motionsløb/Jogging	1.200	3.000
12. Motionscykling (ikke cykling som transport)	1.000	6.000
13. Gymnastik	1.000	3.500
Total	1.800	3.000

Tabel 4 viser, at ridning er den relativt set dyreste idræt at dyrke, både hvad angår de årlige udgifter og engangsudgiften, som respondenterne knytter til aktiviteten. I ridning dækker engangsudgifterne typisk over relativt dyrt udstyr samt udgifter til erhvervelse af andel i en ridehest. De årlige løbende udgifter til ridning dækker over kontingent, stævnedeltagelse og almen drift, pleje og omsorg af heste, som skyldes høje udgifter til bl.a. staldeleje, foder og dyrlæge.

Golf og motionscykling har begge engangsudgifter på 6.000 kr. og er dermed de to idrætsaktiviteter med de næsthøjeste engangsudgifter. Til gengæld er motionscyklings løbende årlige udgifter en af de billigste blandt idrætsaktiviteterne, da denne aktivitet typisk dyrkes selvorganiseret uden udgifter til en idrætsudbyder. De dyre engangsudgifter i motionscykling dækker naturligvis over indkøb af racercykler og reservedele, og motionscykling er på dette grundlag en af de dyreste idrætter at begynde til, hvilket kan gøre adgangen svær og dyr for lavindkomstgrupper i samfundet. De høje engangsudgifter er dog også samtidig med til at give cykelsporten et ganske bestemt image, som tilsyneladende virker stærkt appellerende til bestemte befolkningsgrupper.

Det stereotypiske billede af de mange lycrklædte mænd over 40 år der tramper afsted på dyre racercykler af kulfiber, er derfor ikke helt forkert, selvom også motionscykelkulturen rummer mange nuancer. Omvendt må der også være en stor gruppe af motionscyklister, der bruger væsentlig mindre på deres udstyr, da medianen trods alt "kun" er på 6.000 kr. Gennem medier og dagspresse efterlades ofte det indtryk at investeringer ligger i størrelsesordenen på

femcifrede beløb til indkøb af nyt udstyr, men de reelle udgifter afslører, at det generelle udgiftsniveau er betragteligt lavere, hvilket også medvirker til at forklare den store søgning til motionscykling i disse år. Dette ændrer dog ikke ved, at motionscykling er en idræt som det er relativt billigt at dyrke, når først man har skaffet sig det rette udstyr og de enkeltstående udgifter er betalt (Fester 2014a; 2014b).

For golfsportens vedkommende er der tale om en relativt høje årlige udgifter, der typisk dækker over et højt kontingent til klubben. At kontingentet til golfklubber er relativt højt skyldes, at der ofte er foretaget en markant anlægsinvestering på et stort geografisk areal af en privat investor, der ønsker at forrente sin investering gennem udlejning af banen til en golfklub og golfspillere. Golfklubben betaler således en relativt høj pris for at benytte anlægget og disse udgifter søger klubberne herefter at hente ind via de høje medlemskontingenter.

De høje årlige udgifter til golf har i øvrigt været en medvirkende faktor til, at Dansk Golf Union har introduceret mere fleksible medlemskaber, der betyder, at medlemmer, der kun har begrænset tid til at spille golf kan få adgang til spilletid for væsentlig færre penge end hidtil ved at betale mindre i medlemsabonnement mod en højere pris, når de er aktive.

De mere fleksible medlemsbetingelser med lavere kontingentsatser er dog primært målrette den gruppe af golfspillere, der ikke går så mange runder på et år og tiltaget har derfor ikke den store effekt på prisniveauet i ovenstående tabel, så golf er fortsat en relativt dyr idræt i årlige udgifter i den direkte sammenligning med andre idrætsaktiviteter. I golfkulturen er der også et udbredt marked for pay'n'play aktiviteter, hvor man kan komme ind fra gaden og få adgang til at spille golf mod kontant betaling. Personer, der benytter dette tilbud, gør det dog ikke så hyppigt, da tilknytningen til golfsporten er mere 'ad-hoc'-baseret. De høje årlige udgifter til golf kan således ikke forklares ved henvisning til pay'n'play tilbud, som vil resultere i generelt højere prisniveau, såfremt det var det eneste produkt på markedet.

En anden interessant observation ved tabellen er, at gymnastik sammen med motionscykling fremstår som de billigste idrætter at dyrke målt i løbende årlige udgifter. Gymnastik er hovedsagligt organiseret og udbudt som et klassik foreningstilbud, hvorimod både motionscykling og løb er de største idrætter, der dyrkes selvorganiseret på egen hånd (Buch Laub, 2013).

Det er derfor interessant, at et traditionelt foreningsbaseret tilbud om gymnastik er billigere end de populære selvorganiserede motionsaktiviteter som løb og cykling. Det skyldes sandsynligvis, at der i forbindelse med aktiv gymnastikudøvelse ofte ikke kræves de store udgifter til udstyr og således primært kræves, at der stilles et velegnet lokale til rådighed og at der er en instruktør, der kan igangsætte og organisere aktiviteterne. Samtidig er deltagelse i den klassiske holdgymnastik ofte præget af en motions- og sundhedskultur, hvor der ikke stilles helt så store krav til udstyrsniveauet, som den langt mindre populære idrætsgymnastik kræver. De mange motionisters deltagelse i gymnastikken afspejles således i det begrænsede omkostningsniveau i aktiviteten.

Det kan virke overraskende, at andre relativt udstyrstunge idrætter som fx motorløb og sejlads ikke fremgår af tabellen, der er ikke er nogen tvivl om, at de også her er tale om dyre engangsudgifter. Forklaringen skal findes i, at der ikke var tilstrækkeligt med respondenter til at kunne beregne et prisniveau. I bilag 1 kan udgifterne for de fem mest valgte primære idrætsaktiviteter indenfor hver organiseringsform aflæses.

En supplerende pointe i forhold til prisen på de enkelte aktiviteter er tidsforbruget, som bruges på de enkelte aktiviteter. Dette hænger også sammen med den idrætsaktives oplevelse af det idrætslige 'udbytte' for prisen. Selvom ridning fremstår som den relativt set dyreste idræt og gå til, betyder det ikke, at idrætten set på timeprisen ift. anvendt tid fremstår blandt de dyreste. Til vurdering af sammenhængen mellem idrætsaktiviteters udgiftsniveau

kan den konkrete timepris på idrætsaktiviteter udregnes. Respondenterne blev således bedt om at angive hvor lang tid om ugen vedkommende brugte på sin primære idrætsaktivitet, samt hvor mange måneder om året vedkommende dyrkede idrætten.

Baseret på disse informationer er det muligt at identificere et årligt timeforbrug på den enkelte idrætsaktivitet, hvor man dog bør huske på, at det er den primære idrætsaktivitet, der er tale om, hvilket sandsynligvis betyder, at der er en række udøvere af aktiviteten, som bruger mindre tid på idrætten, fordi den fungerer som deres sekundære eller supplerende idrætsaktivitet, og som dermed ikke tæller med i opgørelsen.

I nedenstående tabel er det gennemsnitlige årlige timeforbrug på den primære idrætsaktivitet opdelt på de tre organiseringsformer.

Tabel 5 – Årligt timeforbrug på primær idrætsaktivitet fordelt på organiseringsform

Organiseringsform	Årligt timeforbrug
Foreningsorganiseret	193 timer
Selvorganiseret	203 timer
Kommercielt organiseret	161 timer, 13 minutter
Total	192 timer, 48 minutter

Tabellen viser, at en idrætsaktiv i gennemsnit bruger 192 timer og 48 minutter på sin primære idrætsaktivitet om året. Omregnet svarer dette til, at en idrætsaktiv dansker i gennemsnit bruger lidt over en halv time om dagen på sin primære idrætsaktivitet, hvilket må siges at være ganske meget. Typisk vil idrætsaktiviteten dog være koncentreret på flere ugedage, hvor idrætten dyrkes et par timer ad gangen, så ovenstående gennemsnitsbetragtning skal udelukkende ses som en illustration af det daglige aktivitetsniveau.

Ifølge tabellen skal det største tidsforbrug findes blandt selvorganiserede, som bruger lidt over 200 timer årligt på deres aktiviteter, mens det laveste forbrug findes blandt de kommercielt organiserede idrætsudøvere. Det er vanskeligt at vurdere om tidsforbruget tilfældigvis stemmer overens med prisniveauet for de enkelte organiseringsformer, eller om der er andre mekanismer på spil, der gør at tidsforbruget varierer mellem organiseringsformerne.

En mere sandsynlig forklaring på tidsforskellene er sandsynligvis, at de forskellige respektive organiseringsformer organiserer idrætsaktiviteter, der varierer i tidsforbruget. For eksempel er den kommercielt organiserede holdundervisning i private fitnesscentre typisk inddelt i timeintervaller, mens den selvorganiserede løbetur både kan variere fra gang til gang og fra udøver til udøver.

På baggrund af ovenstående beregning er det muligt at udregne en median-pris pr. idrætstime indenfor de tre organiseringsformer.

Tabel 6 – Prisen på én times idræt fordelt på organiseringsform

Organiseringsform	Median pris per time
Foreningsorganiseret	16,9
Selvorganiseret	9,7
Kommercielt organiseret	28,8
Total	15,6

Tabellen viser, at én times idræt typisk vil koste 15,6 kroner på tværs af de tre organiseringsformer, som både går til eventuelt kontingent, udstyr, baneleje og lignende. Billigst er én times selvorganiseret idræt, som koster under 10 kr. pr. aktiv time. Dyrest er den kommercielt organiserede idræt, hvor en times aktiv idræt typisk vil koste 28,8 kroner, mens en aktiv gennemsnitstime i foreningsregi koster 16,9 kroner.

Der er dermed tale om nogle relativt store udgiftsforskelle mellem de tre organiseringsformer. Senere i rapporten analyseres der på hvilken betydning disse prisforskelle har for den relative tilfredshed med prisen på den primære idrætsaktivitet.

Prisen på idræt og køns- og aldersforskelle

Den seneste større undersøgelse af danskernes motions- og sportsvaner fra Idrættens Analyseinstitut (Idan) viste, at der i de ovenstående idrætsaktiviteter er store forskelle at spore på køns- og aldersfordelingen (Buch Laub, 2013, s. 40).

Forklaringen på de store forskelle er den forskellige tiltrækningskraft, som idrætsaktiviteterne har i relation til de mange forskellige livsfaser, som et menneske gennemgår. Forskellige idrætsaktiviteter og organiseringsformer tiltaler således forskellige faser af livet, hvor der er nogle idrætsaktiviteter, der tilsyneladende passer bedre ind end andre. Samtidig er det tydeligt, at visse idrætsaktiviteter primært henvender sig til det ene køn fremfor det andet. Undersøgelsen fra Idan viste også, at mænd og kvinder overordnet set er nogenlunde lige idrætsaktive med hhv. 65 pct. af kvinderne og 63 pct. af mændene.

I denne undersøgelse er der et lignende mønster, hvor der dog, som tidligere nævnt, er en lidt lavere generel idrætsdeltagelse i befolkningen. I dette datamateriale er hhv. 61,7 pct. af kvinderne og 60,6 pct. af mændene idrætsaktive. Der er derfor ingen umiddelbar forskel i idrætsdeltagelsen blandt kønnene.

Eftersom undersøgelsen her udelukkende måler prisen på den primære idrætsaktivitet, er det nødvendigt at se nærmere på, hvorvidt forskelle i idrætsdeltagelsen kan have betydning for resultaterne. Hvis man måler på antallet af idrætsaktiviteter i undersøgelsen, er der også en nogenlunde tilsvarende mængde af aktiviteter fordelt på de to køn.

Kvinderne dyrker i gennemsnit 1,9 idrætsaktiviteter, mens mændene i gennemsnit dyrker 1,8 idrætsaktiviteter³. Også i denne sammenhæng er der således tale om en voksenbefolkning, hvor mænd og kvinder er stort set lige idrætsaktive.

Det er derfor interessant at se, om der kan spores tilsvarende ligheder, når der kigges på udgifterne fordelt på køn – samt alder. I nedenstående tabel kan den årlige forbrugsmedian for de to køn aflæses.

Tabel 7 – Årligt forbrug på idræt fordelt på køn

Køn	Median
Mand	1.700,0
Kvinde	1.800,0

Tabellen viser, at der stort set ingen forskel er at spore i udgifterne til mænds og kvinders primære idrætsaktivitet. Der er en mindre overvægt til kvinderne, som dog ligger indenfor den statistiske usikkerhed og således ikke med sikkerhed afspejler sig i virkelighedens verden.

Danskernes motions- og sportsvaner viste ligeledes, at der i aldersgrupperingerne ikke var store forskelle at spore i de voksnes idrætsdeltagelse, der ligger nogenlunde stabilt efter de meget idrætsaktive børneår (Buch Laub, 2013, s. 53). Det samme billede gør sig gældende i undersøgelsen her, hvilket dog ikke er afrapporteret. Alligevel er det interessant, at se nærmere på eventuelle forskelle og ligheder imellem forskellige aldersgrupperingers udgifter til idræt. I nedenstående tabel kan medianværdien for en række aldersgrupperinger aflæses.

³ I denne optælling er det alle aktiviteter, der tæller med, og ikke kun dem, der blev vurderet valide nok til at indgå i tabel 4

Tabel 8 – Årligt forbrug på idræt fordelt på aldersgrupper

Alder	Median - årlige udgifter til idræt
18-29	2.400,0
30-39	2.130,0
40-49	1.800,0
50-65	1.500,0
66+	1.200,0

Tabellen viser, at det årlige forbrug på idræt falder med alderens stigning. Det højeste udgiftsniveau er således i aldersgruppen 18-29 år, mens den laveste findes i 66+ aldersgruppen. Umiddelbart ville man have troet, at der var tale om den omvendte sammenhæng ud fra en antagelse om, at jo ældre man er, jo flere penge har man til rådighed, hvorfor mulighederne for at bruge penge på idræt også er større. Derudover ligger en idræt som golf, hvor gennemsnitsalderen i denne undersøgelse er på 61 år, i toppen af listen over medianprisen på en idrætsaktivitet. På trods af dette er sammenhængen alligevel omvendt – de unge voksne idrætsudøvere bruger flere penge på idrætsaktiviteter end de ældre.

Forklaringen på forskellen skal findes i, at de yngre aldersgruppers generelt forbruger flere penge på idrætsudstyr. En tidligere undersøgelse af forskellige aldersgrupperingers motiver for idrætsdeltagelse, viste at jo yngre man er, jo vigtigere er de kropsæstetiske træningsmotiver for den enkelte idrætsaktive, hvilket relaterer til, at mange unge er meget opmærksomme på hvordan de ser ud, når de træner (Kirkegaard, 2011, s. 318).

Man kan derfor antage, at dette fokus på de kropsæstetiske træningsmotiver også smitter af i valg af udstyr, hvor unge idrætsudøvere typisk ønsker sig de 'rigtige' mærker og det nyeste modetøj og udstyr. Dertil kommer også, at jo ældre man bliver, jo større sandsynlighed er der for, at man har børn, som ofte får bliver prioriteret allerforrest i økonomiske dispositioner, hvorefter langt de fleste forældrene godt kan acceptere lidt billigere udstyr til sig selv. Samtidig har mange ældre idrætsudøvere opbygget et større eller mindre lager af både idrætstør og -udstyr, der ofte tages i brug frem for at investere i det nyeste udstyr.

Prisen på idræt og de idrætsaktives sociale baggrund

Som ovenstående afsnit illustrerede, er der en række forskelle at spore blandt aldersgruppernes udgifter til idrætsdeltagelse. Dette er på trods af, at idrætsdeltagelsen er stort set ens på tværs af køn og de voksne aldersgrupper over 15 år.

Der findes dog stadig sociale skævheder i idrætsdeltagelsen. Dette kommer blandt andet til udtryk i, at en lang uddannelse resulterer i en større sandsynlighed for at man er idrætsaktiv. Denne uddannelsesrelaterede skævhed i idrætsdeltagelsen går samtidig hånd i hånd med en klar sammenhæng mellem idrætsdeltagelsen og husstandsindkomsten (Buch-Laub 2013 s. 64-65). Denne undersøgelses resultater af idrætsdeltagelse på tværs af sociale baggrund viser tilsvarende resultater og sammenhænge.

Dette afsnit fokuserer på hvilke forskelle i udgifterne til idræt, der kan spores på tværs af ovenstående sociale baggrundsvariable. Denne viden kan medvirke til at identificere hvilke dele af idrætskulturen, der er samlende og resulterer i møder på tværs af indkomst- og uddannelsesforskelle og hvilke idrætskulturer, der snarere er forbeholdt nogle befolkningsgrupper frem for andre og som eksempelvis udelukkende er tilgængelig for de mere velhavende befolkningsgrupper.

I nedenstående tabel kan det årlige forbrug, i median, fordelt på respondentens højeste gennemførte uddannelse aflæses.

Tablet 9 – Årligt forbrug på idræt fordelt på højest gennemførte uddannelse

Højeste gennemførte uddannelse	Median - årlige udgifter til idræt
Folkeskole/Grundskole	1.500,0
Erhvervsfaglig uddannelse	1.500,0
Gymnasial uddannelse	2.100,0
Kort videregående uddannelse	1.600,0
Mellemlang videregående uddannelse	1.788,0
Lang videregående uddannelse	2.000,0

Tabellen viser, at der er visse mindre udsving i de årlige udgifter til idræt, når de fordeles på de seks uddannelsesniveauer. Der er en stigning især på den gymnasiale uddannelse, hvilket skal forklare med den ovenstående pointer om, at unge tilsyneladende går mere op i udstyr og tøjmode end andre aldersgrupper. I denne gymnasie-kategori tæller også alle de, der går på en videregående uddannelse i dag, hvorfor også gennemsnitsalderen i denne kategori er langt under de andre kategoriers gennemsnitsalder.

Overordnet set må man dog konstatere, at der blandt de idrætsaktive ikke er de store forskelle på udgiftsniveauet og der er derfor ikke noget, der tyder på, at udgifterne til idræt er afhængige af uddannelsesniveauet. Dette er ikke det samme som, at bedre uddannede idrætsaktive er tilbøjelige til at vælge nogle andre idrætsaktiviteter end lavere uddannede idrætsaktive, men udelukkende en relativ lighed i form af udgiftsniveauet. Det skal også understreges, at de penge, som en lavt uddannet bruger på idrætsaktivitet, kan udgøre en langt større andel af det samlede rådighedsbeløb end tilfældet er for en højtuddannet, hvorfor den relative forskel i ovenstående tabel i praksis kan opleves som markant større end de reelle prisforskelle giver indtryk af.

I nedenstående tabel er pointen nuanceret yderligere, hvilket sker ved at krydse uddannelsesniveauet med organiseringsform, hvilket giver et indtryk af hvilken af de tre organiseringsformer, der rummer de største og mindste prisforskelle.

Tablet 10 – Årligt forbrug på idræt fordelt på organiseringsform og højeste gennemførte uddannelse

Højeste gennemførte uddannelse	Forening	Selvorganiseret	Kommercielt
Folkeskole/Grundskole	2.000	1.100	2.794
Erhvervsfaglig uddannelse	1.788	1.000	3.000
Gymnasial uddannelse	2.334	1.200	3.000
Kort videregående uddannelse	2.000	1.000	3.280
Mellemlang videregående uddannelse	1.600	1.200	3.348
Lang videregående uddannelse	2.300	1.000	3.000

Tabellen viser, at der ikke umiddelbart er nogen større forandringer at spore i udgifterne til idræt, når man kigger isoleret på de tre organiseringsformer hver for sig. Med andre ord betaler de idrætsaktive stort set det samme for at dyrke idræt i den samme organiseringsform og udgiftsniveauet ændrer sig ikke væsentligt, når man sammenligner de korte uddannelser med de lange. Hvis man derimod ser på prisniveauerne på tværs af de respektive uddannelsesstrin (sammenligner på rækkerne), er der dog væsentlige prisforskelle mellem især den selvorganiserede

og den kommercielt organiserede idræt. Den kommercielt organiserede idræt ligger således på et prisniveau, der er ca. tre gange så højt som den selvorganiserede og cirka 1.000 kr. dyrere om året ift. foreningerne. Der er således noget, som kunne tyde på, at den kommercielt organiserede idræt generelt rummer flere økonomiske barrierer end tilfældet er for især den selvorganiserede, i hvert fald i henhold til udgiften på idræt.

TILFREDSHED MED PRISEN PÅ IDRÆT

Et af de supplerende temaer i denne undersøgelse er den relative oplevede tilfredshed med den pris, som den idrætsaktive betaler for at dyrke idræt. Kan der eksempelvis spores forskelle mellem forskellige organiseringsformer ift. den pris, som man betaler og den tilfredshed, som man oplever?

Respondenterne er i denne sammenhæng blevet bedt om at forholde sig til deres umiddelbare relative tilfredshed både før og efter indtastning af deres udgifter til deres primære idræt.

Efter at udgifterne var indtastet udregnede systemet hvor stor den samlede årlige udgift var for den enkelte idrætsaktive. Respondenten blev således informeret om det samlede udgiftsniveau og derefter bedt om at forholde sig til det reelle årlige udgiftsniveau.

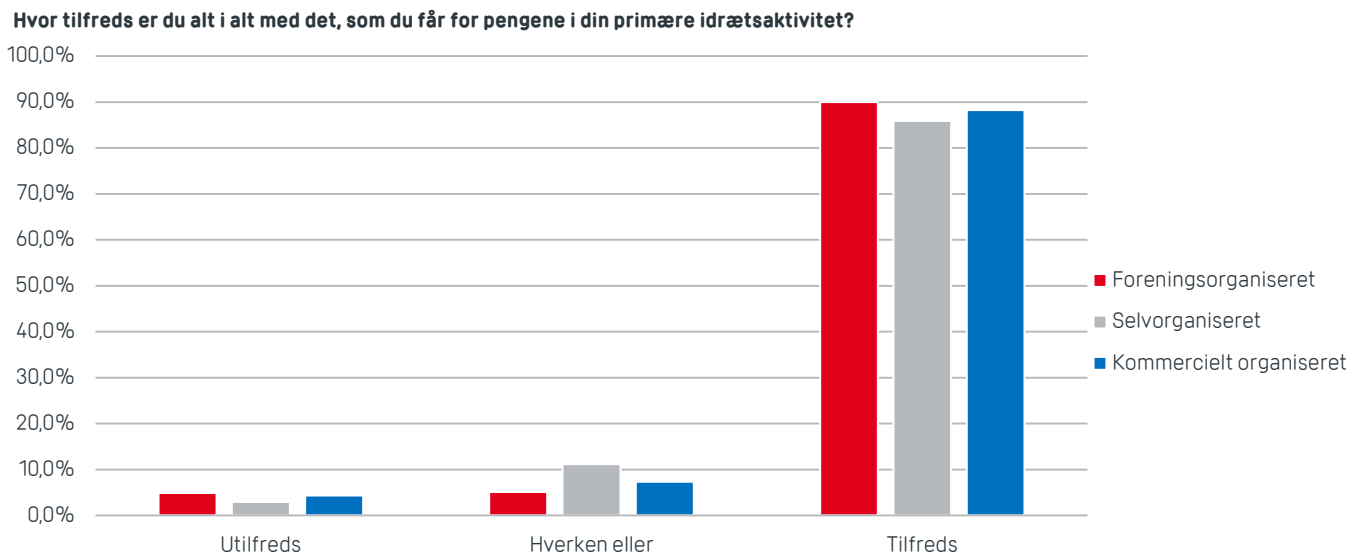
Indledningsvis er det relevant at se nærmere på hvorvidt respondenterne overordnet set er tilfredse eller utilfredse med det, som de oplever at få igen i forhold til prisen. En tidligere undersøgelse af tilfredsheden blandt foreningsbaserede og kommercielle fitnessudøvere viste, at de foreningsorganiserede udøvere i højere grad var mere tilfredse med prisen, selvom ingen af grupperne dog var direkte utilfredse med prisen.

Selvom der i den tidligere undersøgelse udelukkende blev fokuseret på medlemskabets pris, blev der derudover også undersøgt hvorvidt man følte at man fik meget eller lidt for pengene.

I den sammenhæng var der også blandt de foreningsorganiserede i stor udstrækning en oplevelse af, at de fik relativt mere for pengene ift. de kommercielt organiserede fitnesskunder [Kirkegaard, 2011, s. 321-322]. Selvom resultaterne ikke direkte kan overføres til denne undersøgelses fokus, dels fordi undersøgelsen her går mere i dybden med udgifterne, dels fordi at undersøgelsen ikke kun måler på fitnessudøvere, er det alligevel interessant at se, hvorvidt resultaterne i denne undersøgelse adskiller sig.

I nedenstående figur er tilfredsheden med prisen på den primære idrætsaktivitet *inden* de har set den samlede årlige udgift til idrætsaktiviteten – og herefter fordelt på organiseringsform.

Figur 1 – Tilfredshed med prisen på primær idrætsaktivitet

Figuren viser, at der kun er små forskelle at spore mellem tre organiseringsformer.

Overordnet set er langt de fleste idrætsudøvere således tilfredse med det, som de oplever at få for pengene i deres primære idrætsaktivitet. Rent metodisk kan der selvsagt argumenteres for, at der ofte vil være en udpræget grad af tilfredshed med prisen på en vare eller serviceydelse, som man selv frivilligt vælger at købe.

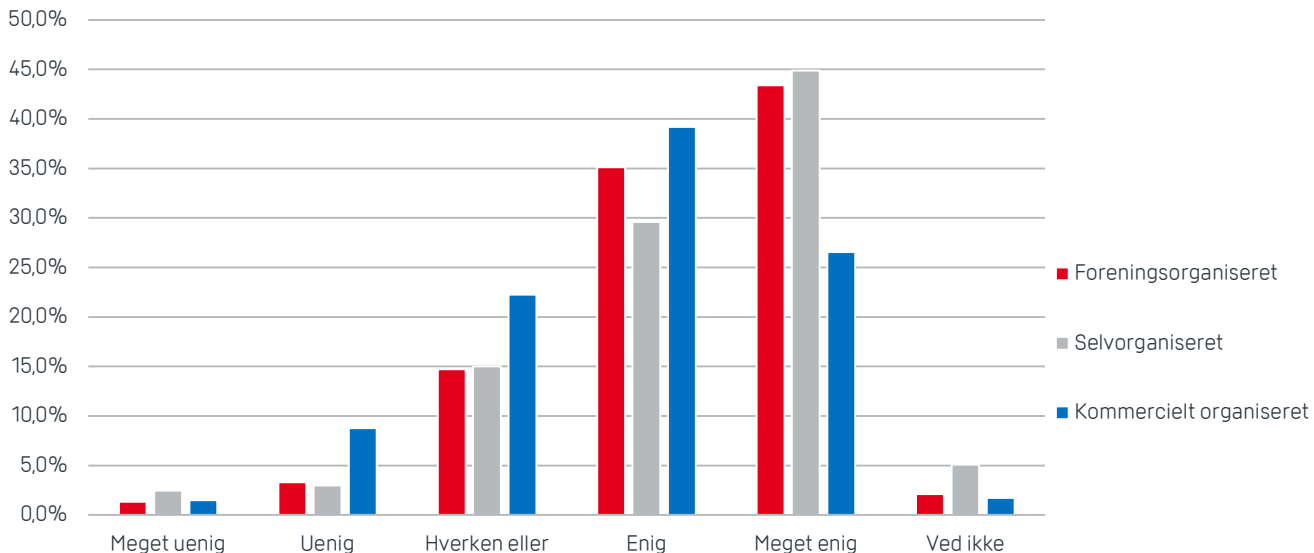
Hvis en aktiv idrætsudøver ikke oplever at 'få noget igen' og således kan gå hen og blive utilfreds med prisen på sin primære idrætsaktivitet, vil denne typisk forlade idrætten og vælge imellem en række andre supplerende idrætstilbud, hvor prisniveau og udbytte passer den idrætsaktive bedre. Men netop opdelingen på de tre organiseringsformer kan eksemplificere de små relative forskelle, som eksisterer mellem organiseringsformerne på det generelt differentierede idrætsmarked.

I forlængelse af ovenstående blev respondenterne også spurgt om hvorvidt de var enige i udsagnet; 'jeg synes, at jeg får meget for mine penge i min primære idrætsaktivitet'. Svarene i nedenstående figur afslører, at selvom der er en udpræget og generel tilfredshed med, hvad den primære idrætsaktivitet koster, så kan der sagtens være forskelle i hvor meget udøverne i de tre organiseringsformer oplever at få for deres penge.

Nedenstående figur afspejler således i højere grad end ovenstående en uenighed mellem de tre organiseringsformer ift. dette konkrete udsagn.

Figur 2 – Udbytte af penge

Udsagn: 'Jeg synes, at jeg får meget for mine penge i min primære idrætsaktivitet'

Figuren viser, at der blandt de forenings- og selvorganiserede idrætsudøvere er en mere udbredt oplevelse af at man får meget for pengene ift. hvad tilfældet er for den kommercielt organiserede idræt. Forklaringen på dette forhold er sandsynligvis todelt.

På den ene side er kommercielt organiseret idræt generelt dyrere end både forenings- og selvorganiseret idræt. Det generelt højere udgiftsniveau vil selvsagt også resultere i mere krævende kunder, der med god ret kan forvente mere af deres idrætsudbyder end tilfældet er i de to andre organiseringsformer. Der er selvsagt derfor en naturlig sammenhæng mellem prisniveau og de konkrete forventninger man har, hvor forventningerne typisk stiger i takt med, at man betaler mere for et produkt, uanset hvad produktet så end måtte være.

For det andet er de generelle forventningsstrukturer til kommercielle udbydere, uagtet prisforskellene, nogle andre end de forventninger en idrætsudøver typisk vil have til den foreningsorganiserede idræt, hvor der ofte er tale om frivillige instruktører og trænere. Foreningsidrættens frivillighedskultur rummer på denne måde en grænse for hvad man kan kræve og forlange af de frivillige, for de frivillige skal omvendt også få noget ud af at organisere og planlægge aktiviteterne.

Disse kulturforskelle mellem organiseringsformerne og udbuddet af idrætten, vil med stor sandsynlighed have indflydelse på, at der i den foreningsbaserede idræt er mange, der er mere taknemmelige over, at nogen stiller sig til rådighed og påtager sig en frivillig, ulønnet opgave. Det frivillige engagement har samtidig indflydelse på, at medlemmer ikke så direkte kan kræve at få noget igen for sine penge. I den frivillige foreningsidræt får medlemmerne dertil ofte adgang til en række andre sociale kvaliteter, som markedsøkonomien generelt har svært ved at producere – og derfor er kvaliteter som social tillid, hygge og socialt sammenhold ofte knyttet til civilsamfundets logik, der typisk står i et modsætningsforhold til markedslogikkens mere entydige 'noget-for-noget'-logik. Det er dog værd at bemærke, at der kun en meget lille andel af de idrætsaktive inden for alle tre organiseringsformer, som udtrykker direkte uenighed med udsagnet.

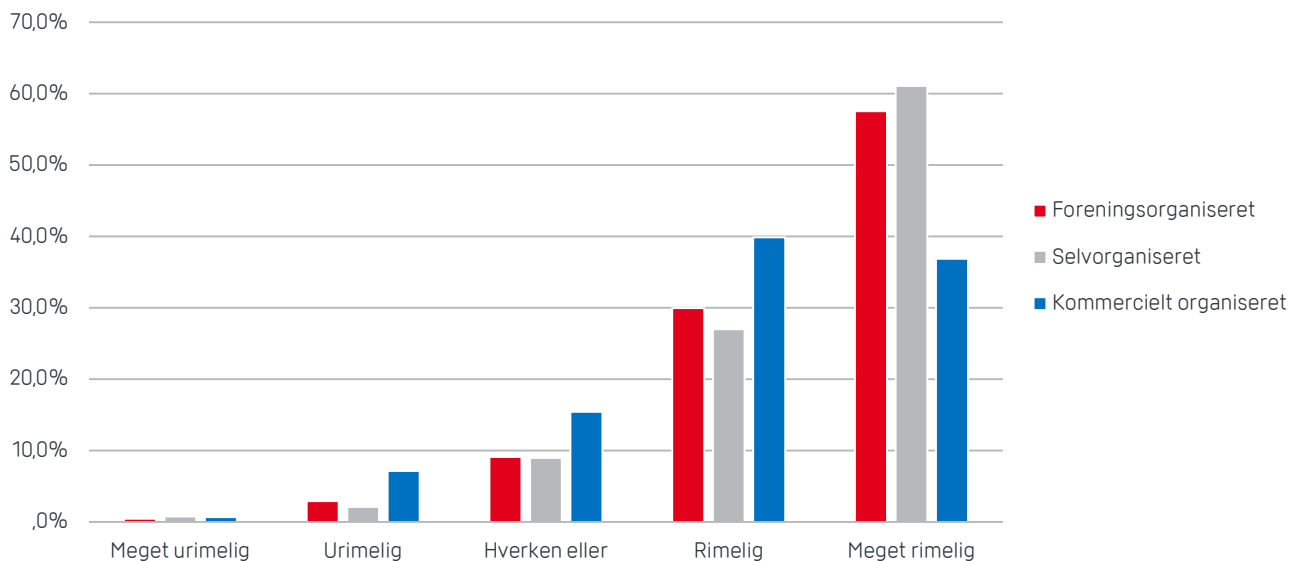
Efter disse to indledende spørgsmål skulle respondenterne angive deres udgifter til de tidligere nævnte udgiftsposter i relation til den primære idræt. På baggrund af den opsummerede samlede udgift blev respondenterne

bedt om at angive, hvor rimeligt de vurderede prisen nu var i forhold til den oplevelse og det produkt respondenterne modtager.

I nedenstående figur kan revurderingen efter prisoplysningen i de tre organiseringsformer aflæses.

Figur 3 – Rimelig pris i forhold til produkt og oplevelse – efter prisoplysning

Efter at have set hvor mange penge du bruger på din primære idrætsaktivitet, i hvor høj grad synes du så, at prisen er rimelig i forhold til det produkt og den oplevelse, som du får?

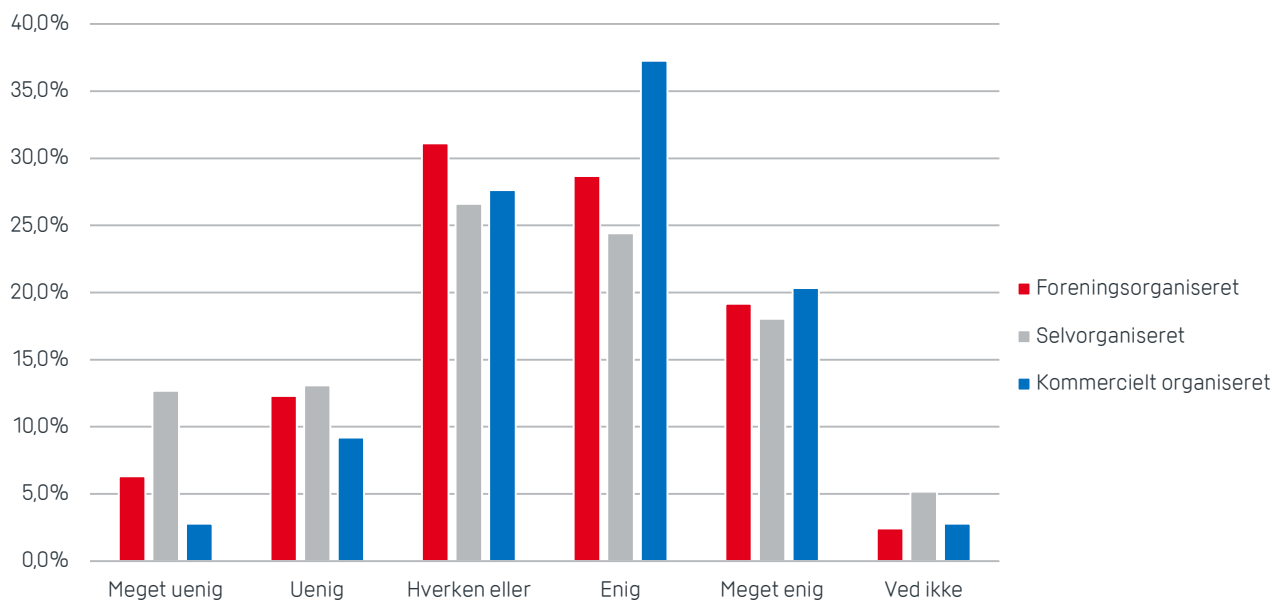
Figuren viser et billede, som stort set er det samme billede som før respondenterne så den samlede summerede årlige udgift. Blandt udøverne af forenings- og selvorganiseret idræt er der en oplevelse af, at prisen er mere rimelig end tilfældet er i den kommercielt organiserede idræt. Dog finder langt de fleste idrætsaktive, uagtet idræt og organiseringsform, at prisen til den primære idræt står i et rimeligt forhold til udbyttet, hvor næsten ingen finder den direkte urimelig.

Som beskrevet ovenfor ligger en del af forklaringen på forskellen i tilfredsheden mellem de tre organiseringsformer i de idrætskulturer, som producerer nogle bestemte forventninger til idrætsproduktet, hvor man kan antage, at kunden i den kommercielle idrætsudbyder forventer og kræver noget andet og mere end medlemmet af en frivillig idrætsforening.

En af disse forventninger omhandler muligvis prisniveauet, som er et klassisk konkurrenceparameter, som mange kommercielle idrætsudbydere konkurrerer på. På baggrund af dette postulat er respondenterne blevet spurgt om, hvor opmærksomme de egentlig er på prisniveauet i relation til deres primære idrætsaktivitet. Dette spørgsmål omhandler således en vurdering af hvor vigtig prisen er som parameter for den enkeltes idrætsvalg.

Figur 4 – Opmærksom på prisen

Udsagn: 'Jeg er meget opmærksom på, hvad prisen på min primære idrætsaktivitet er'

Figuren viser, at der overordnet set er tale om en relativt stor opmærksomhed på prisniveauet, hvor især i den kommercielt organiserede idræt stikker ud. Kun 12,0 pct. af de kommercielt organiserede idrætsaktive er 'uenige' eller 'meget uenige' i udsagnet. Selvom lidt over hver fjerde har svaret 'hverken eller', er det således stadig en stor overvægt af de idrætsaktive, som er enige og således er meget opmærksomme på prisen.

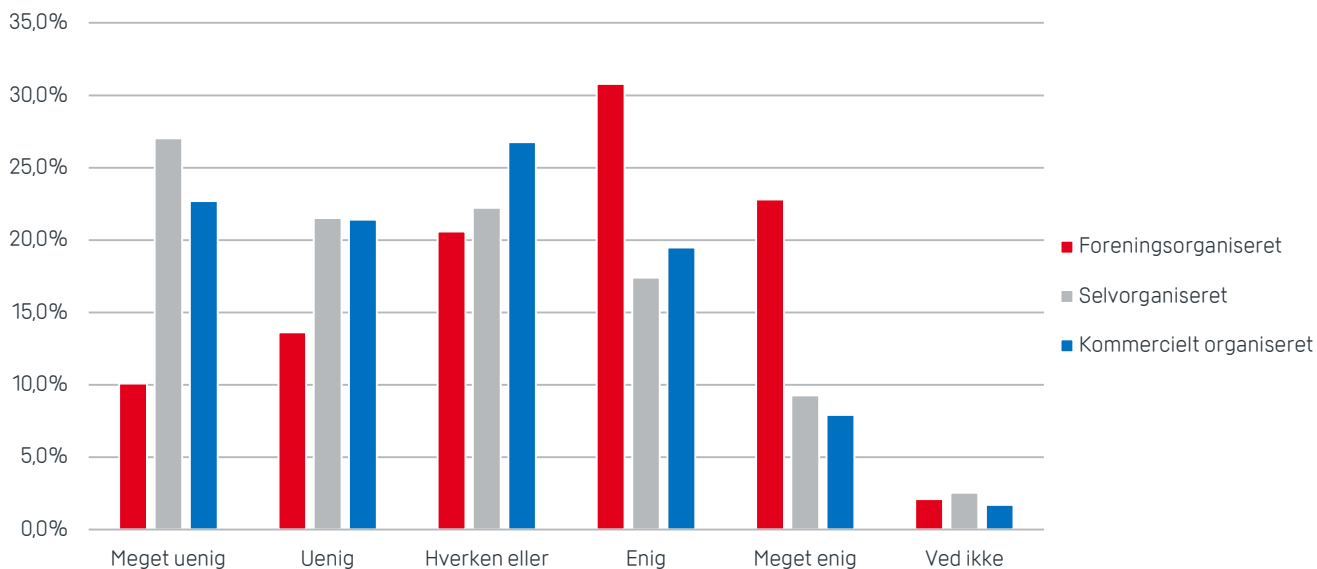
I forhold til ovenstående pointer er denne prisopmærksomhed noget større blandt de kommercielt organiserede udøver. Den opmærksomhed på prisens niveau følger også en typisk kundefærd, hvor kunder har mindre loyalitet overfor kommercielle idrætsudbydere og således ikke har de store kvaler eller overvejelser over at skifte en kommerciel idrætsudbyder ud med en anden.

Kunden i den kommercielle idræt vælger ofte sin udbyder på baggrund af en række mere eller mindre objektive parametre såsom pris, kvalitet, placering, transporttid og lignende, mens medlemmerne i den foreningsorganiserede også ofte vælger idrætsudbyder i forhold til hvor de 'føler sig hjemme' og har det godt i et mere socialt og relationelt perspektiv. Man kan på denne baggrund argumentere for, at det kommercielle idrætsmarked opdrager kunderne til at agere som kunder, mens foreningslivet i høj grad opdrager medlemmerne til at agere og opføre sig som medlemmer.

I forlængelse af denne pointe viser nedenstående figur sammenhængen mellem hvor vigtigt det sociale aspekt opleves af den idrætsaktive og hvilken af de tre organiseringsformer de er aktive indenfor.

Figur 5 – Det sociale element i idrætten og dets vigtighed

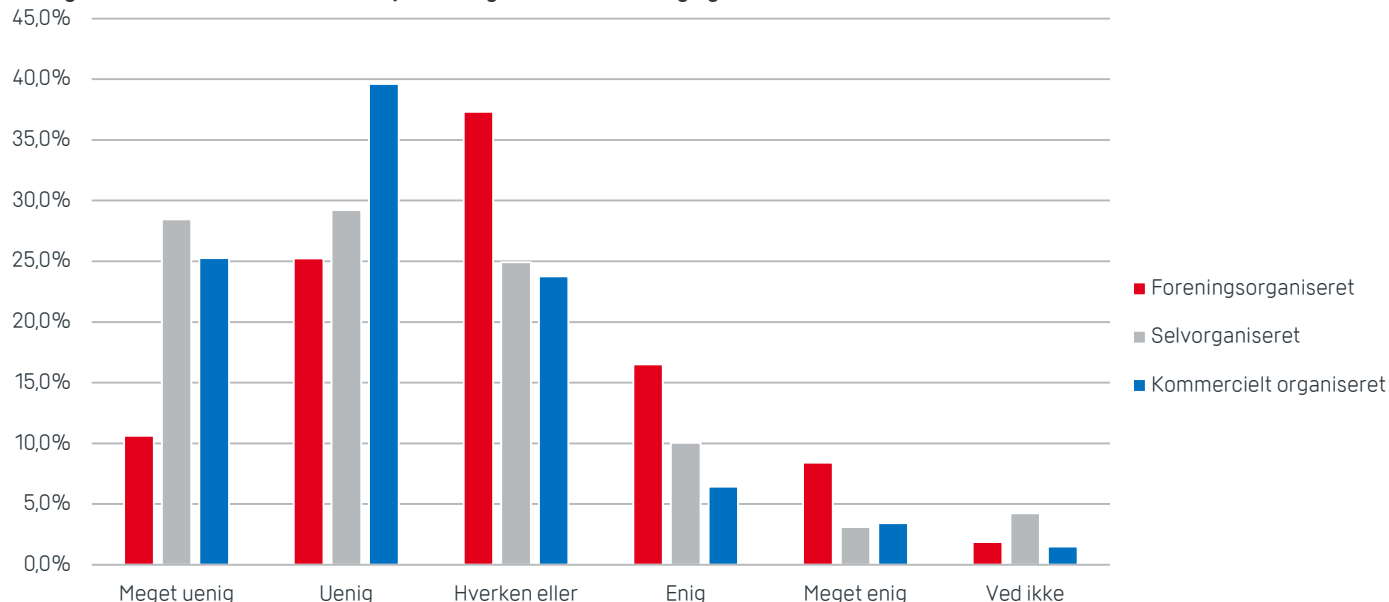
Udsagn: 'Det er vigtigt for mig, at jeg dyrker min primære idrætsaktivitet sammen med familie, venner eller bekendte'

Figuren viser, at de idrætsaktive i foreningsidrætten finder det sociale aspekt markant vigtigere end tilfældet er i både den kommercielle og selvorganiserede foreningsidræt. Det betyder således, at der i foreningsidrætten i større grad er nogle sociale kvaliteter, som supplerer de andre faktorer med pris, kvalitet og beliggenhed. Samtidig afspejler ovenstående, at både de selvorganiserede og kommercielt organiserede idrætsaktiviteter typisk ikke forudsætter andres samtidige deltagelse, hvorfor det sociale element er mindre betydende for idrætsudøvelsen.

Ovenstående viser, at over halvdelen af de idrætsaktive foreningsidrætsudøvere finder det vigtigt at dyrke idræt med venner, familie eller bekendtskaber; men det skal dog ikke læses således, at det sociale aspekt nødvendigvis er vigtigere og betyder mere end selve oplevelsen og idrætsaktiviteten, hvilket nedenstående figur illustrerer.

Figur 6 – Det sociale fællesskabs vigtighed

Udsagn: 'Det sociale fællesskab før, under og efter idræt er vigtigere end selve idrætsaktiviteten'

Figuren viser, at knap hver fjerde idrætsudøver i foreningsidrætten mener, at det sociale fællesskab er vigtigere end selve idrætsaktiviteten, men over hver tredje foreningsaktiv svarer også 'hverken eller' til udsagnet, hvilket må betyde, at det sociale fællesskab og selve idrætsaktiviteten vurderes til at være nogenlunde lige vigtige størrelser.

Størstedelen af de foreningsaktive mener således, at det er lige vigtigt, hvilket må siges at være en bemærkelsesværdig forskel i direkte sammenligning med de to andre organiseringsformer. For idrætsudøvere i kommerciel organisering er billedet et noget andet, da selve idrætsaktiviteten vurderes til at være markant vigtigere end det sociale fællesskab. Samlet set medvirker også denne forskel til en yderligere nuancering og forståelse af de forskellige idrætskulturers kvaliteter.

ØKONOMI SOM BARRIERE FOR IDRÆTSDELTAGELSE

I idrætsdeltagelsen i befolkningen er knyttet til både reelle og oplevede barrierer, hvorfor der tilsyneladende også er forskelle på tværs af social baggrund, køn og alder. Tidligere undersøgelser på området kommer frem til, at idrætsdeltagelse blandt voksne har vist, at der er tre primære årsager til idrætslig inaktivitet: Tiden buges i stedet på 1) arbejde, 2) familien eller 3) andre fritidsinteresser (Buch Laub, 2013, s. 110-112) (Pilgaard, 2009, s. 311-319).

I disse to undersøgelser har der været en mulighed for at respondenterne kunne svare "har ikke råd/er for dyrt" som en af svarmulighederne, som i undersøgelserne samlet hhv. 10 pct. (2007) og 9 pct. (2011) af de idrætsinaktive har svaret. Svarmuligheden giver dog ikke mulighed for at skelne mellem de to forhold, hvilke kunne være relevant, da der er en tydelig indholdsmæssig forskel på 'ikke at have råd', og på den anden side vurdere at en idræt er 'for dyrt'.

I denne undersøgelse er der på baggrund heraf forsøgt en nuancering af de to forskellige forhold, hvilket sker ved, at de inaktive respondenter er blevet bedt om at forholde sig til de to forskellige forhold hver for sig. Adskillelsen af de to svar sker på baggrund af en antagelse om, at det at 'ikke at have råd' skyldes generelle privatøkonomiske forhold, hvor udgifter til idrætsudfoldelse ikke er noget man kan finde penge til.

Omvendt er det at man synes at en idræt er 'for dyr', typisk dækkende over nogle mere bevidste økonomiske prioriteringer, hvor man muligvis godt kunne finde pengene, såfremt man ønskede det. I dette forhold er det således mere prisen, der afskrækker og afholder den passive fra at komme i gang. Som de to nedenstående tabeller vil vise, er der således også en del flere, som mener, at det er for dyrt, end der er respondenter, der decideret mener, at de ikke har råd. Samlet set viser undersøgelsen her, at der er 29 pct. af den danske voksenbefolkning, som er inaktiv.

I nedenstående tabel kan andelen af befolkningen og af de inaktive, som har vurderet hvorvidt det er for dyrt, aflæses.

Tabel 11 – Det er for dyrt

Jeg synes, det er for dyrt	Befolkningsandel	Andel af inaktive
Meget uenig	3,6	13,5
Uenig	4,1	15,6
Hverken uenig eller enig	8,5	32,0
Enig	5,8	21,7
Meget enig	4,6	17,3

Tabellen viser, at i alt 38,9 pct. af de inaktive mener, at idrætten er for dyr. Det er svært at vurdere hvorvidt dette rent faktisk er en afspejling af de faktiske økonomiske udgifter, som er forbundet med idrætsudfoldelse, eller det snarere er udtryk for en prioritering af respondentens udgifter og tid. Der er dermed 10,4 pct. af den voksne befolkning som er 'enig' eller 'meget enig' i at idrætten er for dyr. Dette svarer dette til ca. 450.000 danskere.

Hvis fokus flyttes over på dem, der direkte har sagt, at de ikke har råd til at dyrke idræt, tegner der sig et anderledes billede i svarfordelingen, hvilket kan ses i tabellen herunder.

Tabel 12 – Jeg har ikke råd

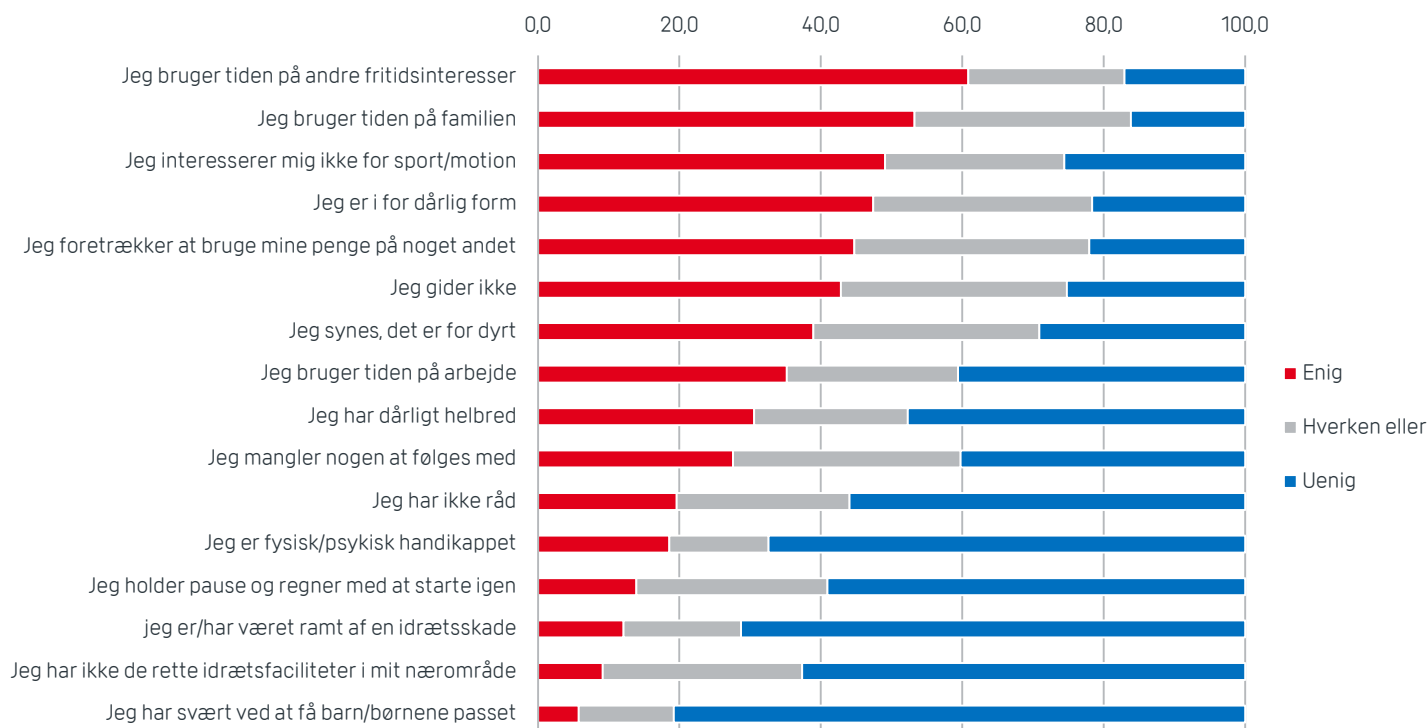
Jeg har ikke råd	Befolkningsandel	Andel af inaktive
Meget uenig	9,8	35,5
Uenig	5,6	20,5
Hverken uenig eller enig	6,7	24,4
Enig	3,1	11,3
Meget enig	2,3	8,3

Her viser det sig, at andelen af befolkningen, som mener, at de direkte ikke har råd til at gå til idræt, er noget lavere end tilfældet var i forrige tabel. Det er nu 'kun' 5,4 pct. af den voksne befolkning, som er 'enig' eller 'meget enig' i, at årsagen til den manglende idrætsdeltagelse er, at de ikke har råd.

Tilsvarende svarer denne andel til, at ca. hver femte af de inaktive angiver, at de ikke har råd til at dyrke idræt. Igen skal dette tolkes som et resultat med visse forbehold, da prisen på bestemte idrætsaktiviteter, som vist tidligere, kan variere en del. Det handler derfor snarere om den oplevede mangel på økonomisk overskud, der resulterer i, at en relativt høj andel af de idrætsinaktive angiver, at de ikke har råd. Alligevel skal dette forhold dog tages alvorligt, da det betyder at knap 240.000 voksne danskere direkte vurderer, at de ikke har råd til at dyrke idræt.

Baseret på tabel 11 og 12 kunne man få det indtryk, at økonomiske forhold generelt spiller en meget stor rolle i idrætsinaktives forklaringer, men i nedenstående figur kan man se, at dette ikke er tilfældet, når alt kommer til alt. Der er kategorierne slået sammen, således at der kun er tre kategorier, og samtlige mulige barrierer i undersøgelsen er oplyst.

Figur 7 – Årsager til idrætsinaktivitet

Figuren viser, at de største barrierer for idrætsdeltagelse findes i forhold, der omhandler andre måder at prioritere sin tid på, hvad enten det er familieforpligtelser eller andre fritidsinteresser. Dertil er en generelt manglende interesse for sport og motion også en væsentlig forklarende faktor, hvilket giver indtryk af bevidste og aktive fravalg. I forlængelse heraf er også svarkategorien 'jeg foretrækker at bruge mine penge på noget andet' højt oppe på listen, mens argumenter om, at 'jeg ikke har råd', er en af de mindst valgte årsager.

Ovenstående er som nævnt udelukkende undersøgt blandt de idrætsinaktive. Derfor er det ikke muligt at undersøge nærmere, hvilken idræt de i givet fald finder for dyr, eller hvilken idræt de potentielt ønsker at deltage i, såfremt der ikke var begrænsninger i pengereleterede spørgsmål. Netop dette emne er de idrætsaktive dog blevet spurgt om. Indledningsvis er samtlige idrætsaktive blevet spurgt om, hvorvidt de ville dyrke en anden idrætsaktivitet, såfremt økonomi ikke var en begrænsende faktor. Resultatet på dette spørgsmål kan aflæses i tabellen herunder.

Tabel 13 – Anden idræt, hvis økonomi ikke er en udfordring

Hvis du forestiller dig, at økonomi ikke er en begrænsning, er der så en anden idrætsaktivitet, du hellere vil dyrke?	Andel af idrætsaktive
Ja	24,0
Nej	64,0
Ved ikke	12,0
Total	100,0

Tabellen viser, at ca. en fjerdedel af de idrætsaktive ville vælge en anden idrætsaktivitet, såfremt de havde råd til det. Økonomiske forhold begrænser således idrætsudfoldelsen for en ikke uvæsentlig andel af de idrætsaktive.

Det har ikke nogen umiddelbart betydning og indflydelse på for den samlede idrætsdeltagelse i befolkningen, men primært en vis betydning for antallet af idrætsudøvere i nogle af de dyrere idrætsaktiviteter.

Værdierne er angivet som andel af den samlede befolkning, selvom de inaktive 29 pct. ikke har fået spørgsmålet. Der er samlet set syv idrætsaktiviteter som mindst 1,0 pct. af befolkningen ville dyrke, såfremt økonomi ikke var en begrænsende faktor. I nedenstående tabel er de syv aktiviteter oplistet.

Tabel 14 – Hvilken aktivitet, hvis økonomi ikke begrænsede valget

Aktivitet	Andel af befolkningen
Ridning	1,6 %
Dans (alle former)	1,5 %
Styrketræning	1,3 %
Svømning	1,2 %
Yoga	1,2 %
Golf	1,1 %
Sejlsport/sejlads	1,0 %

Tabellen viser, at den idrætsaktivitet, som flest voksne danskere ville dyrke er ridning, som også var den relativt set dyreste idræt at gå til. Også golf og sejlads er repræsentere på denne liste, hvilke giver indtryk af, at en række af de

dyreste aktiviteter ville have flere udøvere, såfremt de ikke lå på det nuværende prisniveau. Der er således en klar sammenhæng mellem prisniveauet og oplevelsen af økonomiske barrierer.

PERSPEKTIVERING AF PRISEN PÅ IDRÆT

I de foregående afsnit er der set nærmere på hvad voksne danskere på 18+ år bruger af penge på idræt. I det følgende afsnit sættes disse beløb i forhold til andre udgifter for en gennemsnitlig dansk husstand. Ved sådanne analyser er der dog en række metodiske forbehold, der bør tages in mente.

Det første man skal være opmærksom på i det følgende afsnit er den ændrede pris på idræt i forhold til resten af rapporten. Hvor rapporten hidtil har fokuseret på prisen blandt de idrætsaktive, kigger de følgende statistikker på gennemsnitsprisen for hele befolkningen. Eksempelvis bruger danskerne i gennemsnit 1.203 kroner om året på øl, hvilket således også inkluderer de danskere, som ikke drikker øl.

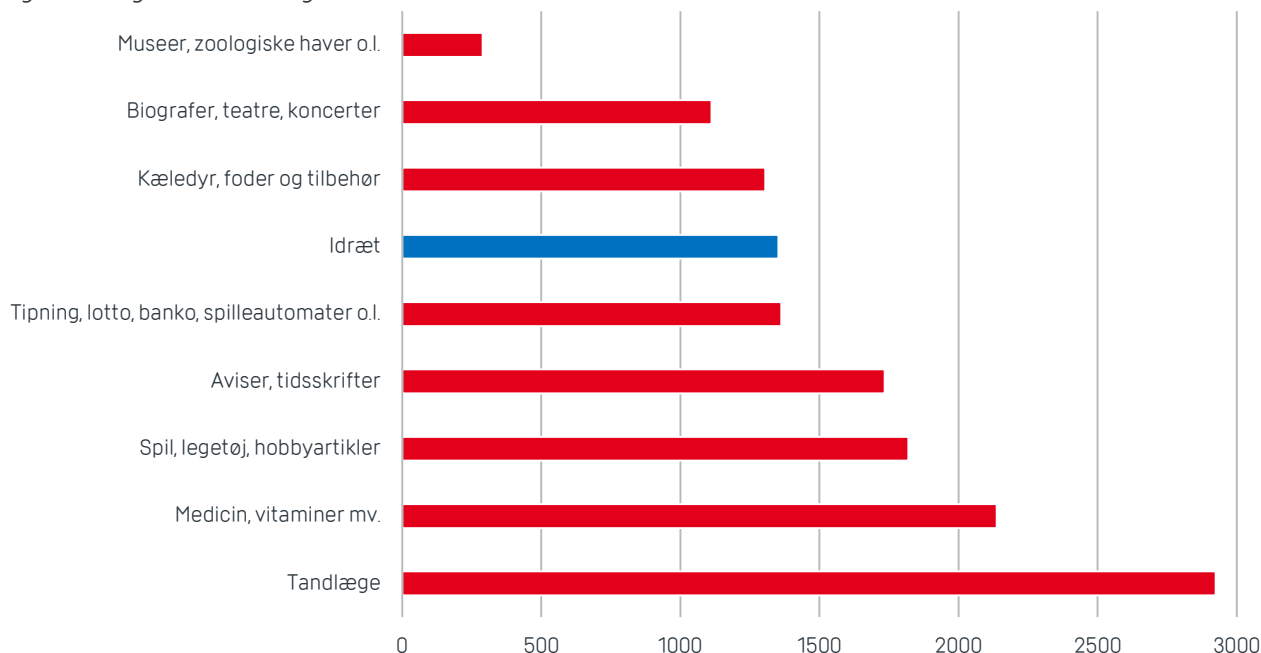
For at forbedre sammenligningsgrundlaget er udgiften til idræt derfor udregnet for hele befolkningen, hvor de 29 pct. inaktive undersøgelsen tidligere viste har fået tildelt udgiften 0 kr. om året i samtlige udgiftsposter, da det antages, at de idrætsinaktive ikke har nogen udgifter til idræt overhovedet. Derfor er gennemsnitsudgiften til idræt faldet fra 1.800 kroner til nu 845 kroner om året pr. voksen dansker.

Derudover skal man huske på, at rapportens tidligere resultater har fokuseret på det enkelte individs udgifter til idræt, mens dette afsnit sammenligner tallene med en gennemsnitshusstands udgiftsposter. Ved at sammenligne udgifterne med husstandsudgifter, er det muligt at vurdere hvor meget idrætten fylder i en husstands økonomi. Det har selvsagt den betydning, at mens idrætsudgifterne tidligere afrapporteret i rapporten blev beregnet på baggrund af den enkelte idrætsaktive, er de tal, der sammenlignes nedenfor gældende for en husstand, hvor der i gennemsnit ifølge Danmarks Statistik er 1,6 voksne og 0,5 børn (Danmarks Statistik, 2015).

For at imødekomme dette forbehold er de 845 kroner, som hver voksen dansker gennemsnitsligt bruger på idræt, ganget med de 1,6 voksne, der gennemsnitligt indgår i en husstand. De eneste udgifter, der mangler er udgifterne til 0,5 børn, hvorfor gennemsnitstallene for husstanden på idrætsområdet fortsat vil være en smule lavere end de reelt er. På baggrund af denne mellemregning kommer vi frem til, at en gennemsnitshusstand sammenlagt bruger 1.352 kroner årligt på idræt, som er udgiften, der nedenfor sammenlignes med andre gennemsnitlige husstandsudgifter.

I den nedenstående figur er en række udvalgte forskellige gennemsnitlige årlige husstandsudgifter, hentet fra Danmarks Statistik, oplistet.

Figur 8 – Årlige husstandsudgifter

Figuren viser, at en gennemsnitlig husstand årligt bruger ligeså mange penge på udgifter til som der også bruges på 'kæledyr, foder og tilbehør' og på 'tipning, lotto, banko, spilleautomater o.l.'. Det er dog langt mindre end udgifterne til eksempelvis tandlæger, som danskerne i gennemsnit bruger knap 3.000 kroner på årligt pr. husstand. Danskerne bruger dog omvendt flere penge på idræt end 'biografer, teatre, koncerter' og 'museer, zoologiske haver o.l.'.

Forklaringen på disse forskelle skal også ses i lyset af, at ovenstående gennemsnitsudgifter dels knytter sig til nogle poster, der kan være mere eller mindre frivillige. Et kæledyr kræver således foder, tandsættet kræver pleje, mens udgifter til biografture og lottospil er mere selvvalgte.

Dertil skal man også være opmærksom på, at der er tale om forskellige tidforbrug, der er knyttet til de forskellige udgiftsposter. Selvom danskerne bruger flere penge på idræt ift. biografture, så er der store forskelle på den anvendte tid til de to forskellige fritidsaktiviteter, hvor timeprisen på en biograftur ligger betragteligt over timeprisen på en idrætstime. Man kan derfor konstatere at idræt, uanset organiseringsformen, er en relativt set billig fritidsaktivitet at tage sig til, i forhold til en række andre kultur- og fritidsaktiviteter; især når man husker på tidsforbruget på aktiviteten.

KONKLUSION

Rapporten har set nærmere på hvad det koster for en idrætsaktiv at dyrke idræt i Danmark. Prisen på idræt blev fordelt på en række forhold såsom idrætsaktivitet, organiseringsform, køn, alder og social baggrund.

Rapporten viste, at den gennemsnitlige årlig pris på den primære idrætsaktivitet, målt i median, er 1.800 kroner pr. år. Det er lidt dyrere at dyrke idræt i en foreningsorganiseret kontekst, hvor udgiften for den idrætsaktive i en idrætsforening var 1.900 kroner pr. år, mens det var noget dyrere at være idrætsaktiv i en kommerciel organisering, hvor prisen er over 3.000 kroner i gennemsnit pr. år. Det billigste alternativ er derved den selvorganiserede idræt, som kun koster 1.000 kroner årligt i gennemsnit. Der er således væsentlige udgiftsmæssige forskelle i forhold relation til hvem, der udbyder og organiserer den primære idræt.

På trods af forskellene i det årlige udgiftsniveau, er der en udbredt tilfredshed med prisniveauet på tværs af organiseringsformerne. Der er således kun små forskelle i tilfredshedsgraden med prisen på den selvorganiserede idræt i forhold til prisen på den kommercielt organiserede idræt, på trods af at kommercielt idræt er ca. tre gange så dyrt om året for den idrætsaktive. Denne høje grad af tilfredshed kan forklares med henvisning til, at idrætsmarkedet i dag er så differentieret og forskelligartet, at en aktiv idrætsudøver typisk hurtigt vil fravælge en idrætsudbyder eller organiseringsform, såfremt der over en periode er utilfredshed at spore.

Rapporten har derudover set nærmere på hvorvidt økonomi kan identificeres som en decideret barriere for idrætsdeltagelse. Rapportens resultater viste, at 5,4 pct. af befolkningen var 'enige' eller 'meget enige' i at de ikke havde råd til at gå til idræt. Omregnet til antal individer betyder dette, at ca. 240.000 voksne danskere over 18 år, henviser til de økonomiske udgifter til idræt i forklaringen på deres manglende idrætsdeltagelse.

Rapporten identificerede også, at det især var de relativt dyre idrætter, der oplever at prisniveauet har en potentiel konsekvens på deres deltagerantal. Både ridning, golf og sejlsport har således en større gruppe i befolkningen, der gerne ville dyrke denne idræt, men afholder sig herfra med henvisning til en oplevelse af, at prisniveauet er for højt.

Afslutningsvis sammenlignede rapporten udgiften til idræt med en række andre husstandsudgifter, for at vurdere hvor mange penge der reelt set bliver brugt på idræt i de enkelte husstande. Idræt viser sig at være en af de kultur- og fritidsaktiviteter, der koster flest penge, men når dette ses i forbindelse med det relative tidsforbrug på de andre fritidsaktiviteter, fremstår timeprisen på idræt som en relativt set meget billig fritidsaktivitet. En times idræt er koster således i gennemsnit omkring 15 kroner og er derved en af de absolut billigste kultur- og fritidsaktiviteter pr. aktiv time.

BILAG**Bilag 1 - Udgifter for mest populære primære idrætsaktiviteter opdelt på organiseringsformer**

Kommercielt	Årlig median-pris
1. Styrketræning (inkl. crossfit, vægtløftning el. lign.)	3.324
2. Spinning/Kondicykel	2.988
3. Aerobic/Zumba (inkl. step/pump el. lign.)	3.488
4. Motionsløb/Jogging	3.100
5. Gymnastik	2.460

Selvorganiseret	Årlig median-pris
1. Motionsløb/Jogging	1.000
2. Motionscykling (ikke cykling som transport)	930
3. Styrketræning (inkl. crossfit, vægtløftning el. lign.)	2.400
4. Svømning	1.800
5. Spinning/Kondicykel	500

Forening	Årlig median-pris
1. Gymnastik	835
2. Badminton	1.200
3. Golf	7.950
4. Styrketræning (inkl. crossfit, vægtløftning el. lign.)	2.500
5. Fodbold	2.000

Bilag 2 - Voksnes idrætsvaner og idrættens organisering

Idrætsaktivitet	Total andel aktive	Foreningsorganiseret	Selvorganiseret	Kommercielt organiseret	Ved ikke	N
Motionsløb/Jogging	19,6 %	9,3 %	89,5 %	7,0 %	1,6 %	772
Styrketræning (inkl. crossfit, vægtløftning el. lign.)	18,0 %	19,6 %	35,5 %	46,0 %	3,1 %	708
Motionscykling (ikke cykling som transport)	13,6 %	8,0 %	83,2 %	9,5 %	2,8 %	536
Svømning	9,0 %	28,9 %	58,9 %	12,7 %	2,8 %	353
Aerobic/Zumba	7,0 %	44,4 %	11,6 %	40,7 %	5,5 %	275
Gymnastik	6,9 %	60,1 %	25,8 %	13,3 %	4,1 %	271
Spinning/Kondicykel	6,2 %	17,3 %	33,3 %	53,5 %	2,1 %	243
Badminton	5,0 %	72,2 %	24,2 %	4,5 %	4,5 %	198
Yoga (inkl. afspænding og meditation)	4,5 %	28,4 %	33,5 %	40,9 %	4,5 %	176
Fodbold	4,2 %	62,7 %	34,3 %	4,8 %	5,4 %	166
Dans	4,0 %	49,7 %	31,2 %	16,6 %	7,6 %	157
Andre fitnessaktiviteter	3,5 %	19,4 %	33,1 %	46,8 %	4,3 %	139
Golf	3,3 %	72,1 %	27,9 %	10,1 %	0 %	129
Kampsport	1,9 %	61,8 %	18,4 %	19,7 %	6,6 %	76
Bowling/Keglespil	1,7 %	55,4 %	29,2 %	15,4 %	4,6 %	65
Tennis	1,5 %	68,3 %	26,7 %	6,7 %	3,3 %	60
Ridning	1,4 %	34,5 %	72,7 %	3,6 %	3,6 %	55
Håndbold	1,3 %	72,0 %	14,0 %	8 %	6,0 %	50
Kano/Kajak/Roning	1,3 %	64,2 %	28,3 %	7,5 %	1,9 %	53
Bordtennis	1,2 %	47,9 %	45,8 %	4,2 %	6,3 %	48
Basketball	1,0 %	50,0 %	44,7 %	7,9 %	7,9 %	38
Sejlsport/Sejlsads	0,8 %	36,7 %	66,7 %	6,7 %	0 %	30
Atletik	0,7 %	35,7 %	60,7 %	0 %	7,1 %	28
Rulleskøjter/Skating	0,6 %	13,0 %	73,9 %	13,0 %	0 %	23
Volleyball/Beachvolley	0,6 %	66,7 %	29,2 %	0 %	4,2 %	24
Parkour el. lign.	0,4 %	21,4 %	78,6 %	14,3 %	0 %	14

Bilag 3 - Supplerende kulturforskelle i idrætten

Dette bilagsafsnit omhandler en række supplerende kulturforskelle, som datasættet ligeledes rummer. Der vil være fokus på en række mere eller mindre enkeltstående statistiske fund, der rummer nogle væsentlige forskelle mellem de tre organiseringsformer. Forskellene medvirker til at få et mere nuanceret indblik i de idrætskulturelle forskelle, som de tre organiseringsformer rummer.

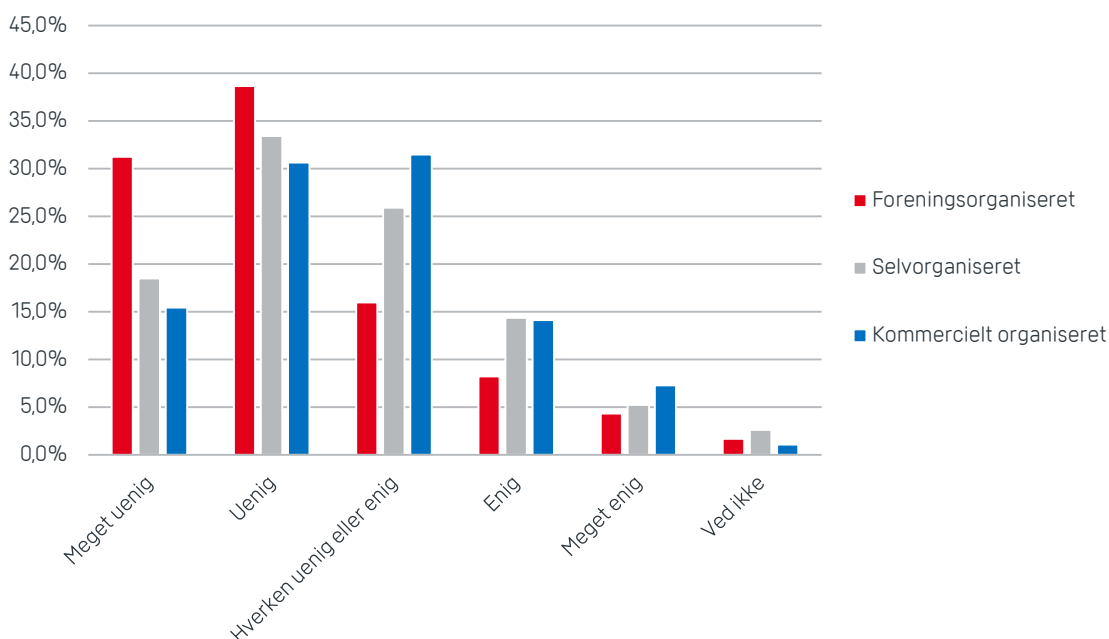
Forholdet mellem lyst og pligt er et tema, der er efterhånden er blevet berørt mange gange i idrætsdiskussioner (Kirkegaard 2010, Hansen 2010, Kirkegaard 2010, Thing og Ottesen 2008, Bøje 1997). Når man fra et lyst-pligt-perspektiv kigger nærmere på idrætten, synes udviklingen i de seneste 40 år blandt voksne danskeres idrætsvaner at vise, at ydre pligtmotiver og begrundelser for idrætsaktivitet spiller en stadig større rolle for en stigende andel af de idrætsaktive. Dette ses tydeligst i væksten inden for fitnesskulturen og i motionsidrætter, der til stadighed fylder mere af den samlede andel, når danskernes idrætsvaner måles (Buch Laub, 2013).

Sportens traditioner om dygtiggørelse, specialisering og konkurrenceorientering er tilsyneladende under pres, da flere idrætsaktive foretrækker at dyrke motionsidræt, som i høj grad er båret af et fokus på idrættens 'outcome' og nytte.

Datasættet indeholder en række målinger på dette forhold mellem pligt og lyst, som kan sætte nogle nuancer i spil i relation til denne diskussion. Respondenterne er således blevet bedt om at forholde sig til følgende udsagn: 'Min primære idræt er præget af pligt frem for lyst'. Svarfordelingen fremgår af nedenstående figur, der ligeledes er opdelt på de tre primære organiseringsformer.

Figur 9 – Pligt frem for lyst

Udsagn: 'Min primære idrætsaktivitet er præget af pligt frem for lyst'

Svarfordelingen peger på en række store forskelle, når de respektive organiseringsformer sammenlignes. Idrætsaktive i foreningsidrætten er således markant mere tilbøjelige til at svare 'meget uenig' og 'uenig' i udsagnet end tilfældet er for både den selvorganiserede og kommercielt organiserede idrætsudøver.

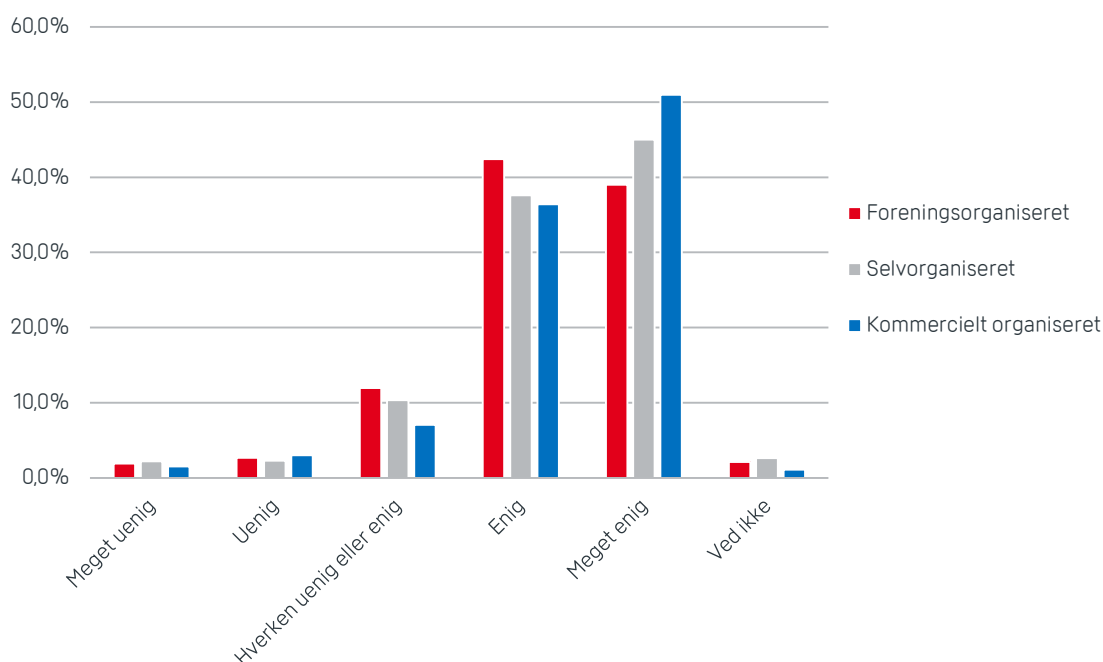
Samlet set er det generelle billede dog, at det store flertal erkærer sig uenig med udsagnet, hvorfor de forskelle man finder inden for de tre organiseringsformer er udtryk for en generel oplevelse og forståelse af sin primære idræt som langt mere lyst- end pligtpræget.

I dag er diskussionerne om idrættens motiver og begrundelser også spændt ud mellem såvel de bløde værdier som de hårde nytteeffekter. Men både livsstils- og sundhedsdimensioner synes i dag at spille en større rolle i dag, hvilket kan være et resultat af de senere års tiltagende videnskabelige debat om de objektive helbredsmæssige effekter af fysisk aktivitet (Hansen, 2010).

Forskellige tilgange, forståelser og motiver til idrætsaktiviteter omhandler derfor også forskellige forventninger til idrættens produkt, værdi og 'outcome'. I forlængelse heraf er respondenterne blevet bedt om at forholde sig til følgende udsagn: 'Deltagelse i min primære idrætsaktivitet har stor betydning for min generelle sundhedstilstand'.

Figur 10 – Betydning for generel sundhedstilstand

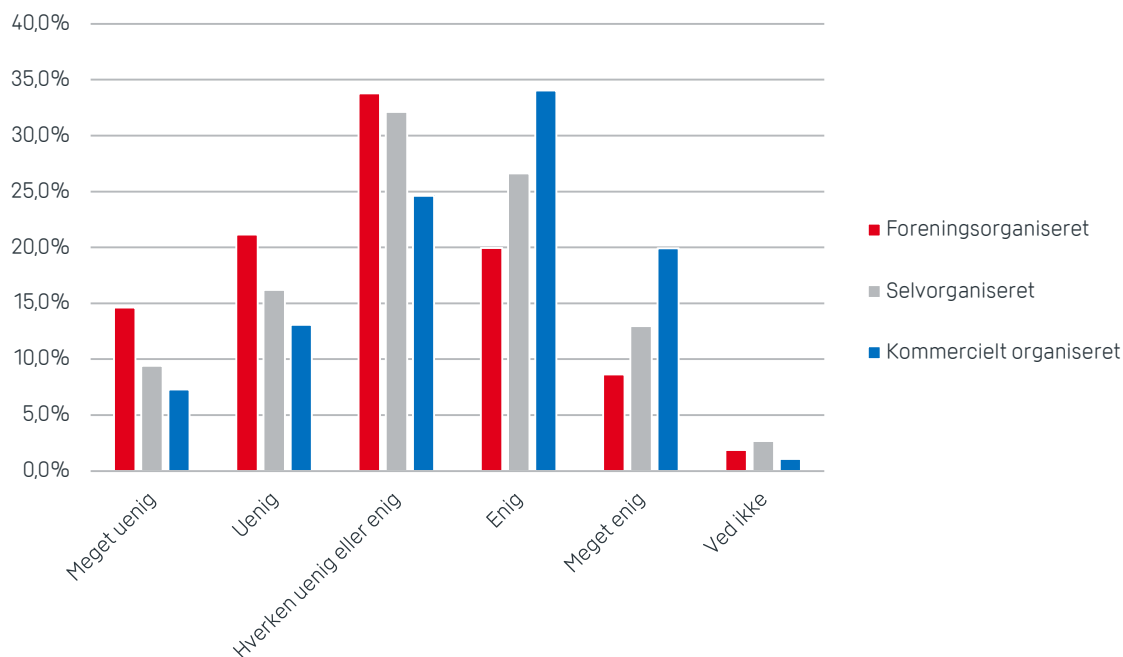
Udsagn: 'Deltagelse i min primære idrætsaktivitet har stor betydning for min generelle sundhedstilstand.'

Figuren afslører, at sundhedsaspektet spiller en afgørende rolle i idrætsdeltagelsen – på tværs af organiseringsformerne. Der er kun små forskelle at spore, hvor vægtningen af sundhedsaspektet fylder lidt mere i den selvorganiserede og kommercielt organiserede kontekst ift. foreningsidrættens organiseringsform. De voksne idrætsaktive er således meget bevidste om, at deres idræt rummer sundhedsmæssige aspekter, som har en positiv indflydelse på deres liv.

I forlængelse heraf har respondenterne også svaret på om de er enige udsagnet om at dyrke idræt for at få en flottere krop. Svarfordelingen fremgår af nedenstående figur.

Figur 11 – Flottere krop

Udsagn: 'Jeg dyrker min primære idrætsaktivitet for at få en flottere krop'

Figuren viser, at der i denne sammenhæng er relativt store forskelle at spore, når man sammenligner organiseringsformerne. Hvor der stort set er lige mange i foreningsidrætten, der svarer 'uenig' og 'enig' til udsagnet, er fordelingen især i den kommercielle organisering langt mere enig i udsagnet om at træne med henblik på at få en flottere krop.

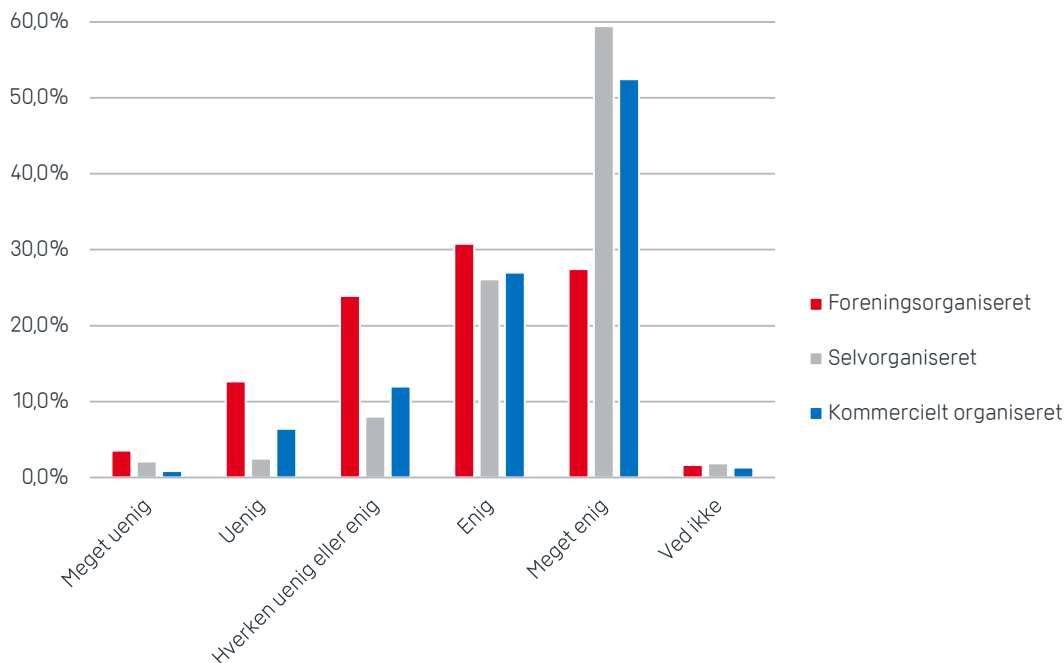
Man kan argumentere for, at de forskellige træningsmotive og -begrundelser har tydelige sammenhænge med den specifikke idrætskultur og organiseringsformer. Via disse empiriske analyser bliver det tydeliggjort, at der er mange forskellige opfattelser af hvad 'det gode idrætsliv' rummer. Der er tale om en række forskellige træningskulturer, som igen relaterer sig til nogle ganske bestemte kulturelle koder og sociale omgangsformer i de forskellige organiseringsformer.

Når den selvorganiserede idræt ikke forudsætter andres samtidige aktive deltagelse, peger denne idrætsorganisering samtidig på et stort individuelt behov for at træne, når der er tid og mulighed for at komme afsted. I modsætning hertil rummer foreningsidrættens mere stabile træningsrutiner på fastlagte ugedage og tidspunkter ikke de samme behov for fleksibilitet.

Disse forskelle er også forsøgt skitseret, hvilket fremgår af nedenstående figur, der spørger ind til respondenternes holdning til udsagnet om, at 'det er vigtigt for mig, at jeg selv bestemmer tid og sted for min primære idrætsaktivitet'.

Figur 12 – Flexibilitet i træningstidspunkt og sted.

Udsagn: 'Det er vigtigt for mig, at jeg selv bestemmer tid og sted for min primære idrætsaktivitet'

Figuren afslører store forskelle mellem de tre organiseringsformer. Forskellene bekræfter på fin vis forestillingerne om de idrætsaktives forskellige behov for fleksibilitet i relation til deres idrætsudfoldelse.

Hvor foreningsidrættens svarfordeling kan tolkes i retning af, at det selvsagt er vigtigt, at idrættens tilpasses det øvrige privatliv, kan både de kommercielt organiserede samt de selvorganiserede idrætsudøveres svarfordelinger give indtryk af, at kvaliteten ved de fleksible muligheder, er helt afgørende for, at de får dyrket deres idræt.

Samtidig peger de tre forskellige organiseringsformer på hinandens ømme punkter. Hvor foreningsidrættens faste træningstider er en forudsætning for opbyggelsen af stabile tillidsbårne sociale relationer, halter den omvendt bagefter den især selvorganiserede idræts muligheder for at være idrætsaktiv på selvvalgte tidspunkter. Fitnesssektorens vækstrater og relative succes tydeliggør også samtidig, at mange idrætsforeningerne åbner op for mere funktionelle og lettilgængelige fleksible træningsformer, der omvendt læner sig op af en arbejds- og pligtlogik, der oftere resulterer i, at idrætsudøveren kører træet i træningsprogrammet og falder af kondicyklen.

Umiddelbart tyder ovenstående afsnit dog på, at idrætsaktiviteter med et nytteorienteret med sundhedsfremme fokus i centrum appellerer ganske bredt inden for alle tre organiseringsformer, hvorfra der udviklet forskellige idrætsstilbud, som hver især rummer kvaliteter og ulemper i selve idrætsudfoldelsen.

LITTERATURLISTE

- Bedaf, A. V., & Pilgaard, M. (2014). *Danskernes forbrug af penge på sport og motion*. København: Idrættens Analyseinstitut.
- Buch Laub, T. (2013). *Danskernes motions- og sportsvaner 2011*. København: Idrættens Analyseinstitut.
- Bøje C. 1997. En velfungerende ryg - et biprodukt af lyst. Månedsskrift for praktisk lægegering. Tidsskrift for praktiserende lægers efteruddannelse Udsklipssærtryk 75. årgang. (Oktober.): 1329-1332.
- Danmarks Statistik. (25. 2 2015). www.statistikbanken.dk. Hentet fra Statistikbanken: www.statistikbanken.dk
- Dekkers M. 2008. Kropskultur.: Tidernes skifter.
- Fester, M. (2014a). *Cykelsporten i Danmark*. Brøndby: Danmarks Idrætsforbund.
- Fester, M. (2014b). *Selvorganiserede Cykelryttere*. Brøndby: Danmarks Idrætsforbund.
- Hansen J. 2010. Hvorledes idræt blev til folkesundhed. *Forum for idræt, historie og samfund* 2010 (2): 9-20.
- Hjerteforeningen. 1984. Løb af hjertens lyst. København: Hjerteforeningen.
- Kirkegaard KL. 2012. Fitnesskultur.dk - Fitnesskulturens historie, de aktive udøvere og breddeidrættens kommercialisering, Institut for Idræt og Biomekanik, Det Sundhedsvidenskabelige Fakultet, Syddansk Universitet, Odense.
- Kirkegaard KL. 2010. Fitnesskultur mellem lyst og pligt. I: *Sundhedskulturer og bevægelseskulturer*, eds H Eichberg, J Hansen and P Jørgensen, 97-111. Odense: Syddansk Universitetsforlag og Forum for idræt, historie og samfund.
- Laub, T. B. (2012). *Fremtidens Frivillige Foreningsliv i idrætten*. København: Idrættens Analyseinstitut.
- Møller Hansen, K. (2012). Spørgeskemadesign. I L. B. Andersen, K. Møller Hansen, & R. Klemmensen, *Metoder i Statskundskab*. København: Hans Reitzels Forlag.
- Thing L F. og Ottesen L. 2008. MacDonaldisering af den danske idrætskultur? Idræthistorisk årbog 2008. Krydspres - sport, medier og udøvere 24 (1): 89-91.
- Pilgaard, M. (2008). *Danskernes motions- og sportsvaner 2007 - Nøgletal og tendenser*. København: Idrættens Analyseinstitut.
- Pilgaard, M. (2009). *Sport og motion i danskernes hverdag*. København: Idrættens Analyseinstitut.